

Materiál na rokovanie
Mestskej rady
hlavného mesta SR Bratislavy
dňa **09.09.2021**

Koncepcia rozvoja centier voľného času

Predkladateľ:

Ing. arch. Matúš Vallo
primátor

Zodpovedný:

Mgr. Ema Tesarčíková
vedúca
Oddelenie školstva, športu a mládeže

Spracovateľ:

Jakub Hrbáň
samostatný referent
Oddelenie školstva, športu a mládeže

Mgr. Jakub Bednárík
samostatný odborný referent
Oddelenie školstva, športu a mládeže

Mgr. Erika Pisarčíková
samostatný odborný referent
Oddelenie školstva, športu a mládeže

Materiál obsahuje:

1. Návrh uznesenia
2. Dôvodová správa
3. Koncepcia rozvoja centier voľného času
4. Príloha č. 1 Špecifikácia organizačnej zmeny v štruktúre centier voľného času

Návrh uznesenia

Mestská rada po prerokovaní materiálu

odporúča

Mestskému zastupiteľstvu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy

1. schváliť
konceptiu rozvoja centier voľného času.

2. súhlasiť

s vyradením štyroch centier voľného času a ich elokovaných pracovísk, ktorých zriaďovateľom je hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, zo siete škôl a školských zariadení, a to:

Centrum voľného času, Štefánikova 35, s elokovanými pracoviskami pri centre voľného času,
Centrum voľného času, Kuliškova 6, s elokovanými pracoviskami pri centre voľného času,
Centrum voľného času, Hlinícka 3, s elokovanými pracoviskami pri centre voľného času,
Centrum voľného času, Pekníkova 2, s elokovanými pracoviskami pri centre voľného času,

a následne s ich zlúčením a opätovným zaradením do siete škôl a školských zariadení prostredníctvom nástupníckej organizácie Centra voľného času, Gessayova 6, Bratislava.

Dôvodová správa

Východiskovým bodom pre tvorbu dokumentu Konceptie rozvoja centier voľného času je **Programové vyhlásenie primátora hlavného mesta SR Bratislavy a poslancov Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2019 – 2022**, v ktorom Mestské zastupiteľstvo hl. mesta SR Bratislavy Uznesením č. 219/2019 zo dňa 27. - 28. júna 2019 schválilo priority, ktorými v časti Vzdelávanie a šport prijalo úlohu „*predstaviť a spustiť novú koncepciu rozvoja centier voľného času*“. Dôvodom pre vytvorenie dokumentu, ktorý by koncepčne rámcovoval rozvoj tejto oblasti na úrovni mesta, bola rovnako absencia akýchkoľvek strategických dokumentov na národnej úrovni, respektíve úrovni Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (okrem aktuálne platnej legislatívy, ktorou sa činnosť centier voľného času ako výchovno-vzdelávacích zariadení musí riadiť), ktoré by adresovali rozvoj potenciálu činnosti centier voľného času. Absencia takýchto dokumentov sa rovnako odzrkadlila na koncepčných a strategických dokumentoch na úrovni mesta. Napriek tomu, že hlavné mesto SR Bratislava má v súčasnosti vypracovanú Koncepciu rozvoja základných umeleckých škôl a centier voľného času v zriaďovateľskej pôsobnosti hlavného mesta na roky 2019 – 2022, dokument len minimálne analyzuje aktuálny stav týchto subjektov a v návrhovej časti rozvoja adresuje primárne potrebné investície do priestorov a vybavenia jednotlivých zariadení.

Potreba vytvorenia koncepcie, mimo úlohy vyplývajúcej z uvedeného rozhodnutia mestského zastupiteľstva a vyššie spomenutého nedostatku strategických rámcov pre rozvoj centier voľného času, vyvstala zo snahy mesta o postupnú transformáciu, rozvoj a rozšírenie súčasnej ponuky centier voľného času v zriaďovateľskej pôsobnosti hlavného mesta. Za účelom naplnenia transformácie centier voľného času na moderné voľnočasové a komunitné zariadenia pre deti a mládež bola v roku 2019 vytvorená **Pracovná skupina CVČ – transformácia**, ktorej cieľom bolo *definovať možnosti rozšírenia programovej časti centier voľného času smerom k novým cieľovým skupinám (primárne smerom k mladým ľuďom vo veku 15 a viac rokov), navrhnúť najvhodnejšiu zmenu právnej formy CVČ a zvážiť kroky na prípadné vyradenie CVČ zo siete škôl a školských zariadení SR*. Súčasťou dôvodu pre hľadania možností zásadnejšej transformácie centier voľného času bol cieľ *vytvorenia funkčných mládežníckych centier (alebo jedného centra s viacerými detašovanými pracoviskami)*. V rámci procesu naplnenia vyššie stanovených cieľov bol ako výsledok úvodných zasadnutí pracovnej skupiny spustený pilotný projekt transformácie Centra voľného času Klokan na Batkovej ulici 2, v Dúbravke. Zámerom realizácie pilotného projektu bolo identifikovať aktuálne potreby a trendy v oblasti trávenia voľného času primárne mladých ľudí vo veku 15 a viac rokov a hľadať možné spôsoby ich implementácie v rámci modernizácie činnosti a fungovania centier voľného času. V procese realizácie pilotného projektu však mesto narazilo na viacero prekážok (mimo iných aj pandémie ochorenia COVID-19, ktorá spôsobila pozastavenie prezenčnej voľnočasovej činnosti centier na takmer 12 mesiacov), ktoré len zdôraznili potrebu vytvorenia strategického dokumentu, ktorý by sa na aktuálne fungovanie a možné využitia potenciálu centier v budúcnosti pozeral komplexnejšie.

V priebehu nižšie priblíženého procesu transformácie centier voľného času vystalo niekoľko zásadných oblastí, ktoré bolo nevyhnutné podchytiť na to, aby bolo možné realizovať priority, ktoré koncepcia definuje na základe výsledkov participatívneho prieskumu s mladými ľuďmi, hĺbkovej analýzy činnosti a aktuálneho stavu centier a odporúčaní odborníkov, s ktorými bol proces transformácie konzultovaný.

S ohľadom na predmetné zistenia bol zámer transformácie center voľného času s cieľom rozšírenia aktuálnej ponuky o nové činnosti a zamerania sa na širšie spektrum cieľových skupín, predovšetkým mladých ľudí, rozdelený na **konceptnú a organizačnú časť**, pričom:

- a) **konceptná časť** pozostávala z tvorby strategického dokumentu novej **Koncepcie rozvoja centier voľného času**, ktorý má poskytnúť komplexný prehľad analýzy súčasného stavu centier, identifikovať možnosti rozvoja a definovať konkrétne ciele, prostredníctvom ktorých môžu byť jednotlivé priority budúcej podoby CVČ implementované.
- b) **organizačná časť** pozostáva z **organizačnej zmeny v aktuálnej štruktúre centier voľného času**, ktorou by **došlo k zlúčeniu v súčasnosti piatich samostatných zariadení centier voľného času a ich elokovaných pracovísk do podoby jedného centra voľného času**. Dôvodmi na takúto organizačnú zmenu sú zefektívnenie financovania centier, zefektívnenie niektorých pracovných činností a riadiacich procesov, zjednotenie metodiky a kvalitatívnych nárokov na činnosť centier, **no predovšetkým vytvorenie kapacít potrebných na rozšírenie ponuky o nové činnosti, najmä činnosť práce s mládežou a samotný rozvoj centier**.

Zásadné míľniky v procese tvorby dokumentu koncepcie a procesu transformácie centier voľného času, ktorý analyzuje, rámcuje a predstavuje možnosti rozvoja činnosti centier voľného času v zriaďovateľskej pôsobnosti hlavného mesta na najbližšie roky:

Máj 2019

- **Vznik a prvé stretnutie pracovnej skupiny určenej na adresovanie možností transformácie CVČ pod vedením námestníka primátora Juraja Káčera**, ktorá v rámci úvodných stretnutí zarámcovala základné línie transformácie, rozšírenie pôsobnosti a možností ďalšieho rozvoja centier voľného času.

Jún 2019

- **Identifikácia Centra voľného času Klokan (Batkova 2, Dúbravka) ako subjektu určeného na realizáciu pilotného projektu transformácie CVČ na moderné mládežnícke centrum**, ktoré by v rámci svojej ponuky zohľadňovalo a adresovalo aktuálne potreby trendy mladých ľudí žijúcich v Bratislave.

September 2019

- **Spustenie prvej časti pilotného projektu, ktorá pozostávala z realizácie rozsiahleho kvalitatívneho a kvantitatívneho prieskumu zameraného na aktuálne potreby a trendy mladých ľudí žijúcich v Bratislave vo vzťahu k aktuálnym podobám trávenia voľného času**. Prieskum sa mesto rozhodlo realizovať v spolupráci s Radou mládeže Bratislavského kraja.

Október 2019

- **Absolvovanie hĺbkových individuálnych rozhovorov s mladými ľuďmi v rámci Bratislavy, zástupcami neziskového sektora a kľúčovými aktérmi v oblasti práce s mládežou**, ktoré pomohli definovať základné rámce kvantitatívnej časti prieskumu, ktorou bol rozsiahly dotazník zameraný na aktuálne podoby, potreby a trendy trávenia voľného času mladých ľudí žijúcich v Bratislave.

November 2019

- **Spustenie zberu dát v rámci online dotazníka**, zameraného na aktuálne podoby, potreby a trendy trávenia voľného času mladých ľudí žijúcich v Bratislave.

December 2019

- **Vytvorenie pozície a prijatie projektového manažéra transformácie centier voľného času** v rámci oddelenia školstva, športu a mládeže.
- **Absolvovanie série facilitovaných stretnutí so zamestnancami Centra voľného času Klokan na Batkovej**, s cieľom získať lepšiu predstavu o aktuálnych potrebách, silných a slabých stránkach, či prípadných nedostatkoch centra. Súčasťou stretnutí bolo aj adresovanie predstavy a obáv zamestnancov z avizovanej transformácie a rozšírenia činnosti centra, v rámci spustenia pilotného projektu.

Február 2020

- **Prezentácia rámcových výstupov prieskumu realizovaného Radou mládeže Bratislavského kraja členom pracovnej skupiny**, po ktorej boli identifikované nedostatky spôsobené množstvom zozbieraných dát a pristúpilo sa k rozhodnutiu pokračovať v zbere podnetov s cieľom vytvoriť čo najspolahlivejšie závery a výstupy celkového prieskumu.

Marec 2020

- **Pozastavenie prezenčnej činnosti centier a ich uzatvorenie z dôvodu nástupu pandémie COVID-19**, čo spôsobilo dočasné pozastavenie realizácie pilotného projektu a transformácie centier voľného času, nakoľko kapacity oddelenia školstva, športu a mládeže a samotných centier voľného času boli sústredené na vytvorenie systému alternatívnych voľnočasových aktivít, ktoré môžu byť deťom ponúkané dištančnou formou (online).

Apríl 2020

- **Prezentácia finálnych výstupov a záverov prieskumu Rady mládeže Bratislavského kraja**, ktorý okrem kľúčových informácií o podobe, trendoch a potrebách trávenia voľného času mladých ľudí pomohol konkrétnejšie zarámcovať aj jednotlivé aspekty ideálneho priestoru pre trávenie voľného času mladých ľudí v Bratislave.

September 2020

- **Spustenie procesu internej analýzy fungovania centier voľného času po technicko-hospodárskej stránke** s cieľom získať lepší prehľad o fungovaní nepedagogických zamestnancov CVČ, obsahu jednotlivých pracovných činností, potrieb, či chýbajúceho zabezpečenia. V rámci tohto procesu boli analyzované prvky rozpočtov CVČ za posledných 5 rokov, vývoj počtu zamestnancov za posledných 5 rokov, bola vykonaná revízia dostupných strategických dokumentov a analýza obsahu Správ o výchovno-vzdelávacej činnosti centier voľného času za posledných 5 rokov, ktoré centrá voľného času každoročne odovzdávajú a obsahujú zhodnotenie aktuálneho stavu, výsledkov činnosti, ale aj identifikujú príležitosti ďalšieho rozvoja.

November 2020

- **Prezentácia výsledkov analýzy členom pracovnej skupiny a predloženie návrhu na možné zmeny v organizačnej štruktúre centier voľného času**, podľa záverov oddelenia školstva, potrebných na naplnenie rámcov transformácie CVČ a rozšírenia ponuky o nové druhy činnosti a zamerania na širšie spektrum cieľových skupín.

Január 2021

- **Predstavenie základných rámcov organizačnej zmeny štruktúry centier voľného času vedeniu mesta** so žiadosťou o možnosť prekonzultovať predmetné rámce s vedením jednotlivých centier a následne zamestnancami centier voľného času.

Február 2021

- **Predstavenie zámeru transformácie CVČ vedeniu jednotlivých centier (3.2.2021) v rámci spoločného online stretnutia**, s dôrazom na otvorenosť mesta viesť diskusiu, vypočúť si prípadné pripomienky a umožniť maximálnu participáciu pri konkretizovaní zámeru transformácie centier a procese tvorby dokumentu koncepcie.
- **Absolvovanie série individuálnych online stretnutí s vedením jednotlivých centier voľného času**, v rámci ktorých vedúca a referenti oddelenia školstva, športu a mládeže podrobnejšie rozpracovali zámer transformácie centier voľného času, vypočuli si predmetné pripomienky a obavy a definovali rámce tvorby dokumentu koncepcie.

Marec 2021

- **Iniciovanie série facilitovaných workshopov s mladými ľuďmi**, v rámci ktorých bola na základe výsledkov prieskumu z roku 2020 bližšie rozpracovaná ideálna predstava toho, ako by mal moderný priestor pre trávenie voľného času pre mladých vyzerieť, ako by mal fungovať, čím by mal disponovať, ale aj to, aké činnosti by mal ponúkať.

Apríl 2021

- **Na základe absolvovaných stretnutí s vedením, zamestnancami centra, ale aj s kľúčovými stakeholdermi, ktorými sú práve mladí ľudia bol vytvorený rámcový dokument Koncepcie rozvoja centier voľného času**, ktorý v rámci možností formuloval konkrétne priority a ciele pre rozvoj centier voľného času v budúcnosti.
- **Rámcový dokument Koncepcie rozvoja centier voľného času**, bol konzultovaný s viacerými odborníkmi a odborničkami z oblasti práce s mládežou, ktorí poskytli spracovateľskému tímu svoj pohľad, skúsenosti a komentáre, v rámci ktorých bol dokument bližšie rozpracovaný do konkrétnej podoby.
- **Prezentácia zámeru transformácie, organizačných zmien a rámcov koncepcie rozvoja centier voľného času členom a členkám Komisie pre školstvo, vzdelávanie a šport**, ktorí predmetnú informáciu zobrali na vedomie (uznesenie zo zasadnutia komisie dňa 20.5.2021).

Máj 2021

- **Prezentácia vízie novej koncepcie rozvoja CVČ poslancom a poslankyniam mestského zastupiteľstva**, v rámci ktorej boli predstavené rámce, jednotlivé priority a kľúčové ciele rozvoja centier voľného času s dôrazom na organizačné zmeny, potrebné pre naplnenie stanovených priorít. V rámci stretnutia prítomní poslanci a poslankyne spracovateľskému tímu položili otázky, dotazy a adresovali pripomienky, ktoré boli v maximálnej možnej miere zapracované do finálnej podoby dokumentu.
- **Stretnutie s vedením a zamestnancami centier voľného času**, v rámci ktorého bol podrobnejšie odprezentovaný zámer organizačných zmien v štruktúre centier voľného času a rámcový obsah dokumentu koncepcie. K obom dostali v rámci stretnutia, ale aj písomne po jeho skončení, možnosť zasielať pripomienky.

Jún 2021

- **Facilitované stretnutia so zamestnancami jednotlivých centier voľného času (osobne, podľa potreby online)**, v rámci ktorých boli odprezentované aspekty

transformácie centier voľného času, rámce koncepcie rozvoja CVČ a aspekty organizačnej zmeny v štruktúre CVČ.

- **Predloženie prvej verzie Koncepcie rozvoja centier voľného času na pravidelnú poradu primátora (prerokované dňa 6.7.2021),** s cieľom informovať vedenie mesta o aktuálnom stave procesu tvorby koncepcie a schválení nasledovných krokov so zámerom predloženia dokumentu na septembrové zasadnutie mestského zastupiteľstva.

Koncepcia rozvoja centier voľného času v zriaďovateľskej pôsobnosti hlavného mesta SR Bratislavy predstavuje výsledok rozsiahleho analytického, participatívneho a konzultačného procesu s cieľom identifikovať možnosti rozšírenia a modernizácie aktuálnej ponuky centier voľného času, rozvoja nových činností a oblastí pôsobenia. Predkladaná Koncepcia rozvoja centier voľného času tak rámcuje možné opatrenia a jej cieľom je usmerňovať ďalší rozvoj, ktorým sa budú adresovať už konkrétne priority, ciele alebo všeobecnejšie aspekty definované v dokumente. Vo výsledku sa snaží predstaviť ucelenú víziu pre centrá voľného času budúcnosti - ako miesta pre podnetné trávenie voľného času, podporu a rozvoj mladých a aktívnych obyvateľov a obyvateľiek mesta a v neposlednom rade rozvoj komunitného života, ktorého majú centrá veľký potenciál byť súčasťou.

Pre úspešné **naplnenie a postupnú implementáciu priorít a cieľov definovaných dokumentom koncepcie** však spracovateľský tím považuje za nevyhnutné **pristúpiť k organizačnej zmene v súčasnej štruktúre centier voľného času**, ktorou by došlo k zlúčeniu aktuálne piatich zariadení centier voľného času do jedného, ktoré by sa stalo nástupníckou organizáciou. Centrá voľného času, ktoré by v dôsledku tejto zmeny boli zrušené, by následne dostali status elokovaného pracoviska v štruktúre centra, ktoré by sa stalo nástupníckou organizáciou.

Bez predmetnej organizačnej zmeny by si naplnenie aspektov koncepcie vyžadovalo výrazne väčšie finančné, ľudské, aj metodické kapacity a zásadne by ovplyvnilo možnosť rozšíriť činnosť o oblasti definované koncepciou. Predmetnú organizačnú zmenu preto považujeme za nevyhnutnú z viacerých dôvodov:

- **vytvorenie kapacít pre rozvoj nových oblastí činnosti CVČ**, akými sú primárne **rozvoj práce s mládežou a rozvoj podpory príležitostí pre mladých** a rozvoj a podpora komunitného života v meste,
- **vytvorenie predpokladu pre poskytovanie celobratislavskej voľnočasovej služby** v rámci lokalít s nedostatočnou občianskou vybavenosťou v súčasnosti,
- **efektívnejšie využitie v súčasnosti dostupných finančných zdrojov** na rozvoj centra voľného času a s tým súvisiacich kapacít a nových pracovných pozícií,
- **zefektívnenie niektorých pracovných procesov** (primárne technicko-hospodárskeho charakteru) a **niektorých riadiacich procesov**,
- **vytvorenie jednotných nárokov na kvalitu činnosti jednotlivých pracovísk**,
- **vytvorenie jednotnej metodiky v oblasti práce s deťmi a mládežou**,
- **vytvorenie siete centier voľného času**, v rámci ktorej bude možné pracovať s rovnakou ponukou voľnočasovej činnosti (aktivity, ktoré vie mesto poskytovať na každom pracovisku CVČ) a špecializovanou ponukou voľnočasovej činnosti (aktivity ponúkané s ohľadom na špeciálne vybavenie alebo pedagógov daného pracoviska, ktoré sú v niečom výnimočné a odlišné od špecializovanej ponuky ostatných).

Časový plán realizácie predmetných organizačných zmien je rámcovaný od začiatku októbra 2021, do konca marca 2022, pričom k zlúčeniu centier a vzniku jedného centra (nástupníckej organizácie) by malo dôjsť 01.01.2022. Jednotlivé kroky procesu sú rámcované nasledovne:

September 2021

Predloženie koncepcie na schválenie mestskému zastupiteľstvu a následné podanie žiadosti o vyradenie centier a ich elokovaných pracovísk zo siete škôl a školských zariadení v pôvodnej štruktúre a **žiadosti o následné zaradenie centier** v novej organizačnej štruktúre na Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (podrobná špecifikácia organizačnej zmeny je predstavená v Prílohe č. 1 tohto materiálu). Ministerstvo má podľa platnej legislatívy na vyjadrenie k žiadosti 60 dní.

November 2021

Po schválení žiadosti o vyradenie a následné zaradenie bude mestskému zastupiteľstvu predložená na schválenie nová zriaďovacia listina Centra voľného času Gessayova 6, Bratislava, ako nástupníckej organizácie, pod ktorú budú zlúčením zaradené ostatné centrá voľného času a ich elokované pracoviská ako elokované pracoviská Centra voľného času Gessayova 6.

Január 2022

K 01.01.2022 vznikne jedno Centrum voľného času Gessayova 6, Bratislava, ktoré ako nástupnícka organizácia preberie všetky pracovno-právne náležitosti a zodpovednosť. Súčasne bude v priebehu januára vyhlásené transparentné výberové konanie na pozíciu riaditeľa alebo riaditeľky centra voľného času.

Február 2022

Prebehne transparentné výberové konanie na pozíciu riaditeľa alebo riaditeľky centra voľného času, ktorý alebo ktorá budú na základe výsledkov výberového konania menovaní k začiatku marca 2022.

Stručná informácia o štruktúre a obsahu dokumentu Koncepcie rozvoja centier voľného času:

Koncepcia rozvoja centier voľného času je primárne členená na tri hlavné časti – analytickú, koncepčnú a praktickú časť. Analytickej časti predchádza základné zhrnutie obsahu dokumentu, ktoré obsahuje aj predstavenie aktuálnych legislatívnych a strategických rámcov pre tvorbu koncepcie.

Členenie jednotlivých častí koncepcie:

Úvod
Zhrnutie

Analytická časť

1. Aktuálne legislatívne a strategické rámce pre tvorbu novej koncepcie

1.1. Legislatívne rámce

Približuje aktuálne legislatívne rámce, ktoré rámcujú činnosť centier voľného času a možnosti rozvoja oblasti práce s mládežou.

1.2. Strategické rámce vychádzajúce z dokumentov na národnej a medzinárodnej úrovni

Predstavuje strategické dokumenty na národnej a európskej úrovni, ktoré boli využívané pri procese tvorby koncepcie a definovanie jednotlivých priorít obsiahnutých dokumentom.

2. Demografické ukazovatele

2.1. Vekové zloženie mesta Bratislava

3. Súčasný stav centier voľného času

3.1. Prehľad aktuálnej ponuky centier

3.2. Prehľad záujmu o ponuku centier

3.3. Aktuálny stav zamestnancov centier

4. Aktuálny stav potrieb mladých ľudí žijúcich v Bratislave (v rovine trávenia voľného času)

4.1. Demografické ukazovatele respondentskej vzorky

4.2. Základné rámce trávenia voľného času mladých ľudí žijúcich v Bratislave

4.3. Spôsoby trávenia voľného času mladých ľudí žijúcich v Bratislave

4.4. Rámcová predstava ideálneho mestského priestoru pre trávenie voľného času mladých ľudí v Bratislave

4.5. Kľúčové závery a výstupy prieskumu pre tvorbu Koncepcie rozvoja centier voľného času

Koncepcná časť

- 5. Priorita č. 1:** Inovatívne prístupy a rozvoj aktuálnej voľnočasovej činnosti a ponuky centier
- 6. Priorita č. 2:** Rozvoj ponuky pre mladých ľudí a kapacít pre prácu s mládežou
- 7. Priorita č. 3:** Dôraz na systematickú inklúziu a podporu detí a mladých ľudí zo znevýhodneného prostredia a dostupnosť centier pre všetkých
- 8. Priorita č. 4:** Centrá ako miesta pre rozvoj komunitného života
- 9. Priorita č. 5:** Alternatívne využitie priestorov centier mimo primárnej činnosti
- 10. Priorita č. 6:** Kľúčové výzvy našej spoločnosti a ich podchytenie v činnosti centier
- 11. Priorita č. 7:** Podpora a aktívne otváranie tém duševného zdravia, prevencie pred závislosťami, prejavmi násilia, či extrémizmu a negatívnymi dôsledkami nočného života mladých

Praktická časť

12. Organizačné zmeny v štruktúre centier voľného času
13. Kapacity pre prácu s deťmi a mládežou
14. Rozvoj projektových kapacít centier
15. Rozšírenie priestorových kapacít centier voľného času
16. Digitalizácia služieb
17. Zlepšenie vizuálnej identity, komunikácie a propagácie aktivít centier

Záver

Koncepcia rozvoja centier voľného času

Úvod

Centrá voľného času sú školské zariadenia, ktoré ponúkajú pravidelnú a príležitostnú voľnočasovú činnosť primárne pre deti vo veku do 15 rokov. Hlavné mesto SR Bratislavy je v pozícii zriaďovateľa centier voľného času od roku 2002. Vo vzťahu k financovaniu činnosti centier zo strany mesta ide o rozpočtové organizácie, ktoré hospodária samostatne podľa schváleného rozpočtu s prostriedkami, ktoré mesto v rámci svojho rozpočtu každoročne vyčlení na ich činnosť. Okrem financovania zo strany mesta centrá operujú s príjmom pozostávajúcim z poplatkov za pravidelnú a príležitostnú činnosť.

Vo všeobecnosti je činnosť centier zameraná najmä na krúžkovú činnosť, tvorivého, športového a pohybového charakteru, ktorá je dopĺňaná príležitostnou činnosťou. Tá pozostáva najmä z občasných súťaží, olympiád, turnajov, či iných nepravidelných aktivít. Napriek kvalitnej ponuke pre deti vo veku do 15 rokov rozvoj, finančné a ľudské kapacity centier doteraz nie v dostatočnej miere reflektovali zvýšenie dopytu po dostupnej voľnočasovej infraštruktúre, alebo zmeny v trendoch trávenia voľného času a potrieb v živote detí a mladých ľudí.

Cieľom novej Koncepcie rozvoja centier voľného času (ďalej aj "konceptia") je tak stanoviť možné využitia potenciálu voľnočasových zariadení mesta, v kontexte aktuálnych trendov a potrieb v živote súčasnej generácie detí a mladých ľudí. Na centrá sa pozeráme ako na priestor, ktorý okrem zmysluplného trávenia voľného času, osobnostného rastu, či rozvoja originálnych zručností ponúka možnosť aktívnej práce a podpory detí a mladých ľudí s cieľom ich plnohodnotného začlenenia do našej spoločnosti. Priestor, ktorý podporuje vzájomnú výmenu skúseností, spoluprácu, inklúziu, či dostupnosť príležitostí pre všetkých bez rozdielu. Centrá taktiež vnímame ako miesto, ktoré môže otvárať dôležité témy, akými sú oblasti neformálneho vzdelávania, aktívneho občianstva, udržateľnosti, tolerance, či komunitného života mesta. Miesto, ktoré môže výrazne prispieť k tomu, aby súčasné, ale aj budúce generácie detí a mladých ľudí, plne využili svoj potenciál a boli pripravené na súčasné a budúce výzvy našej spoločnosti. Práve takáto je vízia mesta Bratislava pre centrá voľného času na najbližšiu dekádu.

Zhrnutie

Nová koncepcia rozvoja bratislavských centier voľného času sa v základoch opiera o **Programové vyhlásenie primátora hlavného mesta SR Bratislavy a poslancov Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2019 – 2022**, v ktorom Mestské zastupiteľstvo hl. m. SR Bratislavy Uznesením č. 219/2019 zo dňa 27. - 28. júna 2019 schválilo priority, ktorými v časti Vzdelávanie a šport prijalo úlohu „predstaviť a spustiť novú koncepciu rozvoja centier voľného času“.

Predmetnou úlohou sa tak hlavné mesto SR Bratislava (ďalej aj “HMBA”) zaviazalo pripraviť, predstaviť a následne implementovať materiál, v ktorom budú jasne definované jednotlivé aspekty rozvoja bratislavských centier voľného času (ďalej aj “CVČ”) po obsahovej, metodologickej a kapacitnej stránke. Obsah tohto dokumentu sa zameriava na analýzu základných rámcov podmienok pre prácu s mládežou v kontexte hlavného mesta SR Bratislavy, aktuálny stav a možnosti centier voľného času a súčasne definuje potenciál rozšírenia súčasnej ponuky smerom k novým oblastiam pôsobenia, novým cieľovým skupinám, komunitám a jednotlivcom.

Dokument je rozdelený na tri základné časti. Prvou je **analytická časť**, ktorá približuje základné rámce podmienok pre prácu s mládežou v kontexte centier voľného času a hlavného mesta SR Bratislavy, analyzuje aktuálny stav a možnosti samotných centier a poukazuje na možné oblasti zlepšenia alebo rozvoja. Druhá, **koncepcná časť** je cielená na predstavenie potenciálu centier voľného času a popisuje konkrétne aspekty zlepšenia fungovania centier, aktuálnej ponuky a metodiky, čím definuje možnosti ďalšieho rozvoja. V tretej, **praktickej časti** dokument predstavuje kľúčové zložky praktickej roviny rozvoja centier, ktorá je spojená s priestorovými kapacitami, správou predmetných objektov, personálnymi kapacitami, ale aj možnosťami financovania činností definovaných novou koncepciou. Praktická časť súčasne približuje aj organizačné zmeny v aktuálnej štruktúre centier voľného času, ktorých cieľom je zefektívnenie riadenia, niektorých pracovných procesov a financovania centier, s cieľom vytvorenia nových kapacít potrebných pre rozvoj CVČ a implementáciu koncepcie.

1. Aktuálne legislatívne a strategické rámce pre tvorbu novej koncepcie

Nová koncepcia rozvoja centier voľného času, ktoré sú ako školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti hlavného mesta SR Bratislavy, sa rámcovo opiera o viacero európskych, národných, či regionálne orientovaných strategických dokumentov, o konkrétne zákony a o niektoré usmernenia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej aj “MŠVVaŠ SR”). Mestu Bratislavu dlhodobo chýbajú strategické a koncepcné dokumenty, ktoré by lepšie definovali možnosti rozvoja oblasti práce s deťmi a mládežou, v rámci legislatívou daných kompetencií samosprávy. Obdobný problém sme identifikovali aj pri pôsobení bratislavských centier voľného času. Napriek nedostatočným koncepciám, ktoré by dôslednejšie mapovali trendy a potreby v živote mladých ľudí žijúcich v Bratislave a lepšie tak definovali potrebné opatrenia, ktoré môže hlavné mesto realizovať, je dôležité spomenúť, že doteraz chýbali v oblasti práce s deťmi a mládežou aj jasnejšie zadefinované úlohy samosprávy zo strany štátu.

1.1. Legislatívne rámce

Zákon č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou¹ a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, uložil svojou novelizáciou v roku 2019 mestám v oblasti starostlivosti o mládež novú povinnosť, a to vypracovať, uskutočňovať a aktualizovať koncepciu rozvoja práce s mládežou a vyhodnocovať jej plnenie².

Znenie uvedeného zákona do roku 2019 stanovovalo obciam a mestám v oblasti starostlivosti o mládež prevažne úlohu podporovať mládežnícke iniciatívy a spolupracovať s tými fyzickými a právnickými osobami, ktoré takéto aktivity realizovali. Novelizáciou v roku 2019 bola mestám uložená povinnosť byť aktívnym a iniciatívnym aktérom aj v tejto oblasti a podieľať sa na plnohodnotnom rozvoji vhodných podmienok pre deti a mládež.

Okrem úlohy vypracovať koncepciu rozvoja práce s mládežou majú podľa predmetného zákona obce a mestá aj naďalej:

- a) podporovať uskutočňovanie práce s mládežou na svojom území,
- b) utvárať vhodné podmienky pre rozvoj práce s mládežou,
- c) podporovať činnosť zdravotne znevýhodnenej mládeže, mládeže zo sociálne znevýhodneného prostredia, mládeže z najmenej rozvinutých okresov a mládeže znevýhodnenej iným spôsobom,
- d) podporovať zapojenie mládeže do dobrovoľníckej činnosti,
- e) podporovať a zvyšovať spoluúčasť mládeže.

S cieľom naplňovania vyššie uvedených cieľov má mesto alebo obec spolupracovať s fyzickými alebo právnickými osobami, medzi ktoré podľa § 15, ods. 2.³ predmetného zákona patria aj centrá voľného času. Tento jedinečný nástroj - centrá voľného času, má na uskutočňovanie predmetných úloh k dispozícii aj hlavne mesto.

Centrá **zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon)⁴** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a **Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 306/2009 Z.z. o školskom klube detí, školskom stredisku záujmovej činnosti, centre voľného času, školskom hospodárstve a stredisku odbornej praxe⁵** určili zabezpečovať podľa výchovného programu školského zariadenia výchovno-vzdelávaciu, záujmovú a rekreačnú činnosť detí, mladých ľudí a iných osôb do veku 30 rokov v ich voľnom čase. Túto svoju úlohu realizovali centrá hlavne dôrazom na prácu s deťmi do 15 rokov (viď. analytická časť dokumentu), a to či už z dôvodu nízkeho záujmu o ponuku aktivít centier pre mládež, alebo z dôvodu nezájmu mládeže o organizovanú činnosť ako takú. V každom prípade neboli centrá schopné pripraviť ponuku, ktorá reflektovala aktuálne trendy a potreby v živote mladých, čím by dokázala zaujať. Je však potrebné podotknúť, že v oblasti práce s deťmi do 15 rokov centrá požiadavky a očakávania detí vo väčšej miere naplňajú.

¹ Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/282/>

² Hlavné mesto má v pláne začať s prípravou Koncepcie rozvoja práce s mládežou v priebehu jesene 2021 s predložením dokumentu na schválenie Mestskému zastupiteľstvu v priebehu 1. polroka 2022.

³ Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/282/#paragraf-15.odsek-2>

⁴ Dostupné na (§ 116): <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/#predpis.clanok-1>

⁵ Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2009/306/20090901>

Prax realizovania činnosti prevažne pre deti do 15 rokov veku mohla byť tiež podporená príslušnými ustanoveniami **zákona č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení**, podľa ktorého financovanie centier voľného času v súčasnosti nie je naviazané na počet účastníkov pravidelnej činnosti (ako tomu bolo v minulosti), ale na celkový počet obyvateľov obce (mesta Bratislava, s trvalým pobytom) od 5 rokov veku do dovŕšenia 15 rokov veku. Hlavné mesto však v súčasnosti dostáva (z podielových daní) dostatok finančných prostriedkov, aby svoju činnosť mohlo rozšíriť aj o úlohy stanovené inými právnymi predpismi.

Na záver je dôležité spomenúť nástroj, ktorý MŠVVaŠ SR s cieľom zvýšenia kvality práce s mládežou, ale aj s cieľom podpory a rozvoja samotnej práce s mládežou, vytvorilo v rámci **Zákona č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou**. Predmetný zákon v § 8a definuje značku kvality „Moderného centra mládeže“, ktorú udeľuje minister subjektu, ktorý vykonáva prácu s mládežou, spĺňa podmienky a kritériá vymedzené vo výzve vyhlásenej ministerstvom a získa odporúčanie akreditačnej komisie na základe hodnotenia. Medzi subjekty, ktoré sa o takúto značku môžu uchádzať patria aj centrá voľného času. Na systém udeľovania značky kvality má byť naviazaná aj dotačná schéma s cieľom finančnej podpory činnosti práce s mládežou, ktorá však ministerstvom zatiaľ nebola vytvorená.

1.2. Strategické rámce vychádzajúce z dokumentov na národnej a medzinárodnej úrovni

Na národnej úrovni v súčasnosti absentujú akékoľvek strategické dokumenty, ktoré by špecificky adresovali potenciál a budúci rozvoj centier voľného času, ktoré sú zo zákona školskými zariadeniami. Po neúspešnej snahe o zmenu legislatívy v roku 2015, v rámci ktorej malo dôjsť k presunu centier voľného času pod **Zákon č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou**, čo by značne zjednodušilo rozvoj v oblasti práce s mládežou, je činnosť centier na národnej úrovni usmerňovaná primárne vyššie analyzovanými legislatívnymi rámcami.

Nakoľko v čase písania tohto dokumentu **Stratégia SR pre mládež na roky 2014 - 2020**, ktorá predstavuje najvyšší strategický rámec pre prácu s mládežou na národnej úrovni, končila svoju platnosť a **Stratégia SR pre mládež na roky 2021 - 2028** bola stále v procese prípravy, pri procese tvorby koncepcie sme sa opierali primárne o strategické dokumenty na európskej úrovni.

Prvým strategickým dokumentom, z ktorého v základných rámoch vychádza koncepcia je **Stratégia EÚ pre mládež na roky 2019 - 2027**. Kľúčovými prvkami, s ktorými Stratégia EÚ pre mládež pracuje sú **zapájanie, spájanie a posilňovanie** postavenia mladých ľudí v spoločnosti. Stratégia EÚ pre mládež, ktorá je prijímaná na úrovni Európskej komisie a tvorená procesom takzvaného Dialógu mladých EÚ (konkrétne jeho 6. cyklu), ktorý v priebehu rokov 2017 - 2018 zbieral a zapájal mladých ľudí naprieč Európou, **definuje jedenásť cieľov pre európsku mládež**. Ciele identifikujú medzisektorové oblasti, ktoré ovplyvňujú život mladých ľudí, a poukazujú na aktuálne výzvy v ich živote a spoločnosti.

Základná štruktúra stratégie je tak vystavaná opatreniami so zámerom naplnenia **nasledovných cieľov** - nadviazanie vzťahu s európskou mládežou, rovnosť všetkých pohlaví, inklúzia európskej spoločnosti, obohacujúca a konštruktívna komunikácia, duševné zdravie a pohoda, adresovanie potrieb mladých v regiónoch, kvalitné pracovné príležitosti pre všetkých, kvalitné vzdelávanie, priestor pre participáciu a spoluúčasť každého jednotlivca, udržateľná a zelená Európa a podpora mládežníckych organizácií a programov.

Nakoľko stratégia predstavuje pomerne široký strategický dokument, ktorý rámcuje princípy práce s mládežou na európskej úrovni, koncepcia ho využíva skôr ako zdroj inšpirácie. Niektoré z cieľov stanovené Dialógom mladých v rámci EÚ boli premietnuté do tém, ktoré by centrá voľného času mali v blízkej budúcnosti intenzívnejšie rozvíjať s cieľom vytvárania rovnej, spravodlivej, inkluzívnej a udržateľnej spoločnosti, ktorej základ predstavuje súčasná generácia mladých ľudí.

Druhým dokumentom, o ktorý sa koncepcia opiera je **Európska charta práce s mládežou na lokálnej úrovni**, ktorá nepredstavuje oficiálny politický dokument Európskej únie, ale pretvára tieto dokumenty na konkrétne usmernenia, ktoré vyjadrujú to, čo je potrebné na zabezpečenie a udržanie kvality v miestnej práci s mládežou. Ide o výsledok spolupráce v rámci programu Europe Goes Local, na ktorom sa podieľalo 22 Národných agentúr Erasmus+ pre oblasť mládeže spolu s partnermi InterCity Youth Network, POYWE network, Európskym fórom mládeže a partnerstvom EÚ a Rady Európy.

Európska charta práce s mládežou na lokálnej úrovni opätovne **kladie dôraz na potrebu spoluúčasti mladých pri tvorbe verejných politík, ktoré ich zasahujú, zdôrazňuje ich aktívne zapájanie do hľadania riešení a potrebu podnecovať a podporovať mladých ľudí** v rozvoji samých seba, prekonávaní prekážok rôzneho charakteru a v možnostiach angažovania sa.

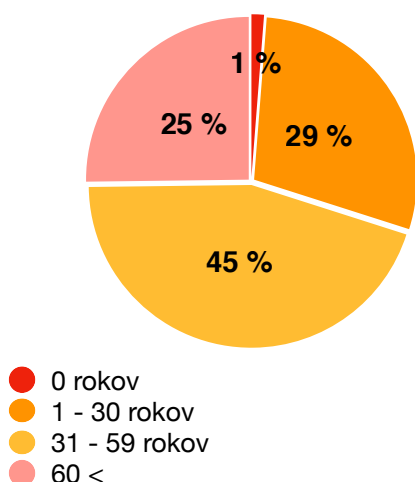
Dokument taktiež v rovine efektívnej práce s mládežou na lokálnej úrovni zdôrazňuje pravidelné mapovanie aktuálnej miestnej reality a potrieb, ktoré by mali byť premietnuté do lokálnych opatrení, ktoré budú výsledky mapovaní relevantne adresovať. Konkrétne usmernenia obsiahnuté v tomto dokumente tak koncepcia rámcovo využíva na stanovenie cieľov jednotlivých priorít definovaných v koncepcnej časti.

Analytická časť

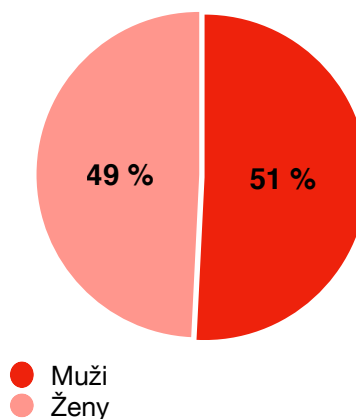
2. Demografické ukazovatele

Mesto Bratislava sa za posledné desaťročie výrazne zmenilo vo viacerých ohľadoch. Nové možnosti z Bratislavy postupne robia mesto ktoré je väčšie, rýchlejšie a dynamickejšie, čo sa odzrkadľuje aj na životnom štýle jeho obyvateľov. Najmä z dôvodu širších možností zamestnania, či vzdelania do Bratislavy prichádza študovať, pracovať alebo žiť množstvo ľudí z iných častí Slovenska, pričom ide predovšetkým o mladšiu časť populácie. Pre mladých sa Bratislava stala atraktívnou.

Podľa dostupných dát Štatistického úradu SR zo začiatku roka 2021, **deti a mladí ľudia vo veku 1 - 30 rokov⁶ s trvalým pobytom v Bratislave predstavujú takmer 30% celkovej populácie mesta**. Ak k tomuto počtu, ktorý predstavuje približne 126 000 jednotlivcov v uvedenom veku, pripočítame počty detí a mladých ľudí s trvalým pobytom v okolitých obciach, ktorých obyvatelia denne dochádzajú do Bratislavy za prácou a vzdelaním, tento počet vzrastie.

Graf 1: Vekové zloženie obyvateľov hl. mesta s trvalým pobytom v Bratislave

Graf 2: Zloženie obyvateľov a obyvateľiek vo veku 1 - 30 rokov rozdelených na základe pohlavia

Rovnako dôležité je brať do úvahy aj iné skupiny mladých ľudí, ktorý v Bratislave žijú, no nemajú trvalý pobyt na území ani v okolí mesta. Ide predovšetkým o študentov, mladých ľudí, ale aj cudzincov, ktorí prišli do Bratislavy z iných častí Slovenska za prácou, či vzdelaním a žijú v podnájme, prípadne na internáte. Mesto v tomto smere nemôže zabúdať ani na skupinu cudzincov žijúcich v Bratislave, či už ide o študentov, alebo jednotlivcov, ktorí v meste ostali žiť, pracujú tu a z ktorých niektorí si tu založili rodinu.

Každá z týchto skupín so špecifickým vzťahom k mestu sa delí na ďalšie skupiny, z ktorých každá má im vlastné a špecifické potreby. Vo vzťahu k voľnočasovým službám, ktoré mesto spolu s centrami voľného času ponúka je preto nevyhnutné poznať základné aspekty zloženia mladých

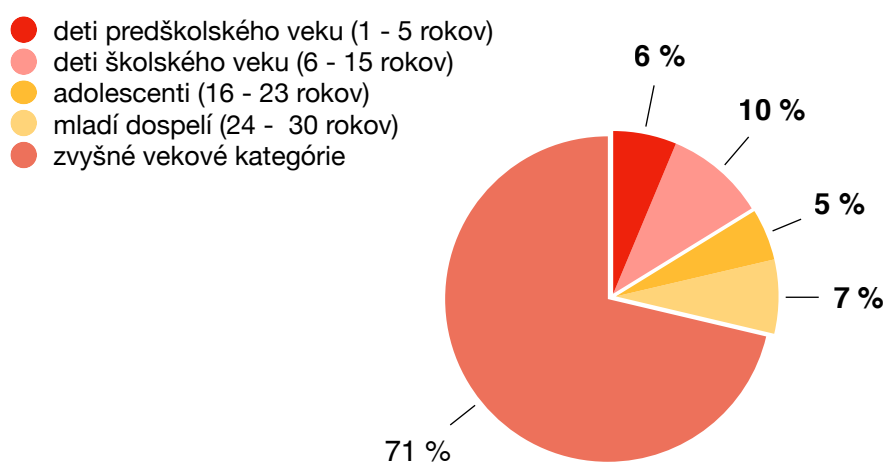
⁶ EÚ definuje vekovú skupinu detí a mládeže ako obyvateľstvo vo veku 1 - 30 rokov.

obyvateľov a obyvateľiek Bratislavy a snažiť sa reflektovať aktuálne trendy a potreby, ktoré by mali byť obsiahnuté v príslušných mestských politikách.

2.1. Vekové zloženie mesta Bratislava

Deti a mladí ľudia s trvalým pobytom v meste Bratislava predstavujú približne 30% z celkovej populácie mesta. Napriek tomu potreby a názory detí a mladých častokrát nie sú zohľadnené pri tvorbe verejných politík bez ohľadu na ich vek, pohlavie, alebo zázemie. Predovšetkým pri skupine tínedžerov a mladých dospelých (vo veku 15 - 30 rokov) sa tak pričasto aplikuje princíp „o nás bez nás“, kedy verejné politiky, opatrenia a ponúkané služby nereflektujú aktuálne trendy, skutočné potreby a predovšetkým názor mladých ľudí. Dalo by sa tak povedať, že mesto Bratislava dnes nemá adekvátny prehľad o reálnych potrebách tejto skupiny, nedokáže ich zohľadňovať a adekvátne adresovať.

Napriek tomu, že existuje viacero spôsobov kategorizácie obyvateľstva na základe veku, pre potreby tohto dokumentu sme sa rozhodli predmetnú periodizáciu trochu upraviť. Z uvedených 30% detí a mladých ľudí žijúcich v Bratislave **približne 6,3% zodpovedá počtu detí predškolského veku (1 - 5 rokov). Približne 10% detí školského veku (6 - 15) a 5,1% adolescentom a mladým dospelým vo veku od 16 do 23 rokov. Zvyšných 7% predstavujú mladí ľudia vo veku 24 - 30 rokov.** Napriek tomu, že každá z týchto skupín sa vyznačuje im vlastnými potrebami a životnými trendami, ktoré sa dnes pomerne rýchlo menia, majú čosi spoločné. Sú základom budúcej spoločnosti mesta.

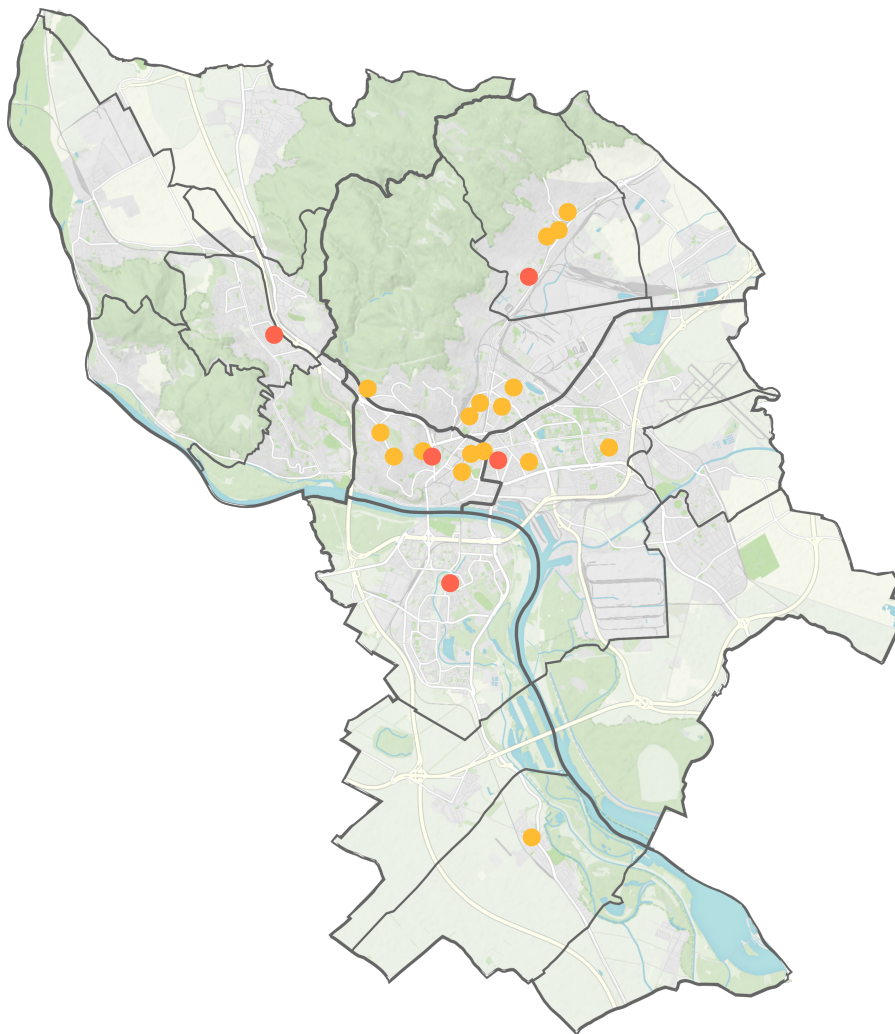

Graf 3: Podrobné vekové zloženie skupiny detí a mladých ľudí vo veku 1 - 30 rokov, rozdelených na základe vekových kategórií definovaných autorským tímom koncepcie.

3. Súčasný stav centier voľného času

V súčasnosti je hlavné mesto SR Bratislava zriaďovateľom piatich samostatných subjektov centier voľného času (CVČ Štefánikova 35, CVČ Kulíškova 6, CVČ Hlinícka 3, CVČ Pekníkova 2 (Batkova 2) a CVČ Gessayova 6), ktoré v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu ponúkajú voľnočasové aktivity pre deti a mládež. Centrá voľného času sú súčasťou Siete škôl a školských zariadení Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, čo znamená, že **majú oprávnenie uskutočňovať výchovu a vzdelávanie podľa zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní**

(školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.⁷ V rámci siete bratislavských centier majú jednotlivé zariadenia rovnako zriadených celkovo 17 elokovaných pracovísk, niečo ako pobočiek, na ktorých vykonávajú časť svojej (primárne pravidelnej krúžkovej) činnosti. Zväčša ide o pracoviská v rámci priestorov materských škôl, základných škôl a športových hál, či telocviční.

Mapa zobrazuje lokality jednotlivých centier voľného času (červenou) a ich elokovaných pracovísk (žltou) v rámci mesta Bratislava.

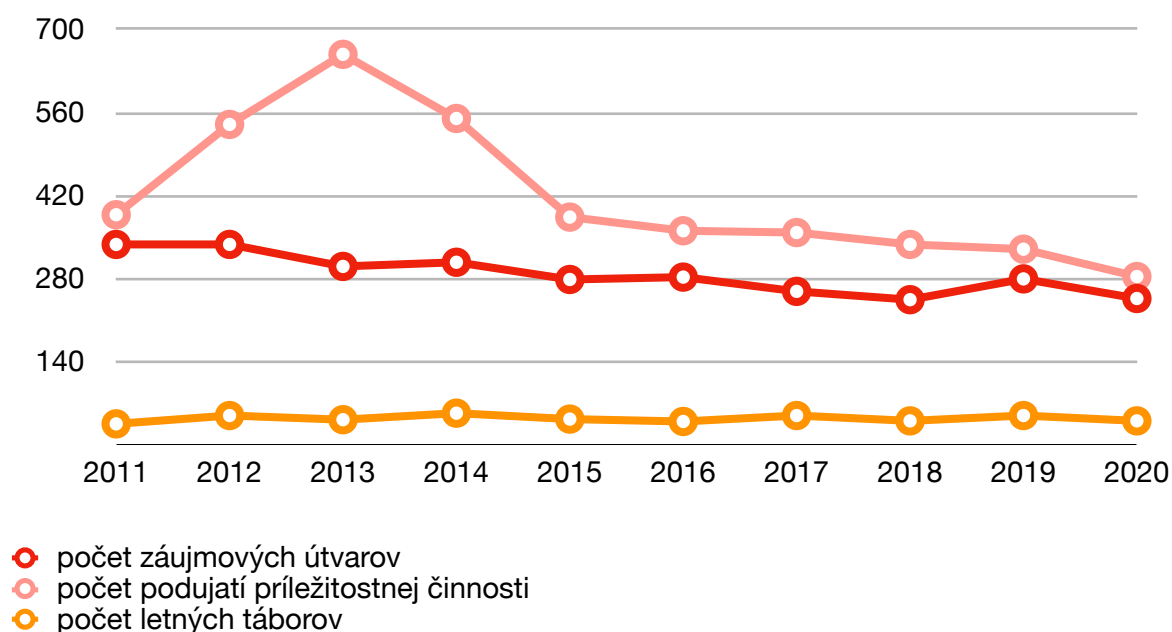
Ponuka všetkých piatich subjektov je v súčasnosti orientovaná primárne na potreby detí do 15 rokov, pričom je potrebné zdôrazniť, že centrá pre skupinu detí do 15 rokov dlhodobo poskytujú kvalitné voľnočasové služby, o ktoré je zo strany verejnosti každoročne značný záujem. Ponuka však zväčša minimálne reaguje na zmeny v trendoch potrieb a záujmov detí vo vekovej skupine 12 a viac rokov (skupine tzv. tínedžerov alebo adolescentov), čo sa viditeľne odzrkadľuje aj na dlhodobej stagnácii počtu účastníkov pravidelnej činnosti centier vo veku nad 15 rokov. Nezaujím mladých ľudí o ponuku centier je dôsledkom dlhodobo chýbajúceho mapovania a adresovania aktuálnych trendov a potrieb v živote tínedžerov, tínedžeriek a mladých ľudí (15 a viac rokov) a kapacity prísť s atraktívnou ponukou a vytvoriť vhodný priestor na stretávanie, neorganizované trávenie voľného času, či podporu príležitostí, ktoré by dokázali zaujať.

⁷ Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/>

Centrá sa svojou ponukou primárne zameriavajú na tri druhy voľnočasovej činnosti. Ide o **pravidelnú krúžkovú činnosť**, v rámci ktorej ponúkajú obvyklé krúžkové aktivity v poobedných hodinách pre deti a mládež do 15 rokov (výnimočne pre iné cieľové skupiny). Súčasťou ponuky je ďalej **príležitostná činnosť**, v rámci ktorej sa ponuka skladá najmä z víkendových akcií, predmetových olympiád, postupových súťaží, športových turnajov, príležitostných táborov, či iných akcií a aktivít podobného druhu. Posledným druhom voľnočasovej činnosti, ktorú centrá v rámci svojho pôsobenia ponúkajú sú (hlavne denné) **tábory organizované v priebehu školských prázdnin**, príležitostne jarných prázdnin. Tento systém však nereflektuje tendenciu tínedžerov, adolescentov a mladých dospelých tráviť voľný čas **neorganizovaným spôsobom**, inak povedané bez pravidelnej účasti na krúžkoch, alebo iných aktivitách, ktoré by sa mali spájať s povinnosťou. Na druhej strane je v Bratislave badať rastúci dopyt po dostupnej voľnočasovej infraštruktúre, ktorú by mladí ľudia mohli využívať práve na neorganizované trávenie voľného času. Potreba priestoru, kde môžu slobodne (za určitých pravidiel) prísť, stretávať sa s kamarátmi, oddychovať, zabávať sa, tvoriť, pracovať, či učiť sa.

3.1. Prehľad aktuálnej ponuky centier

Ako už bolo na úvod tejto časti spomenuté, bratislavské centrá voľného času dnes svoju ponuku orientujú primárne na potreby detí do 15 rokov, napriek tomu, že vyhláška, ktorá upravuje činnosť CVČ explicitne nehovorí o tom, že činnosť centier je zameraná len na túto vekovú kategóriu a umožňuje ponúkať aktivity osobám vo veku do 30 rokov. Ide najmä o pravidelnú, krúžkovú činnosť a nepravidelnú činnosť, v rámci ktorej centrá ponúkajú tábory, predmetové olympiády, postupové súťaže, športové turnaje a im podobné aktivity. Ponuka pravidelnej činnosti (teda krúžkov) sa zvyčajne delí na tzv. **záujmové útvary**, v rámci ktorých sa jednotlivé aktivity rozdeľujú podľa špecifických zameraní výtvarného, umeleckého, hudobného, pohybového, športového a iného charakteru. Záujmové útvary sa zvyknú každý školský rok meniť na základe dopytu, ale aj z dôvodu snahy poskytnúť novú, odlišnú ponuku zo strany centra.

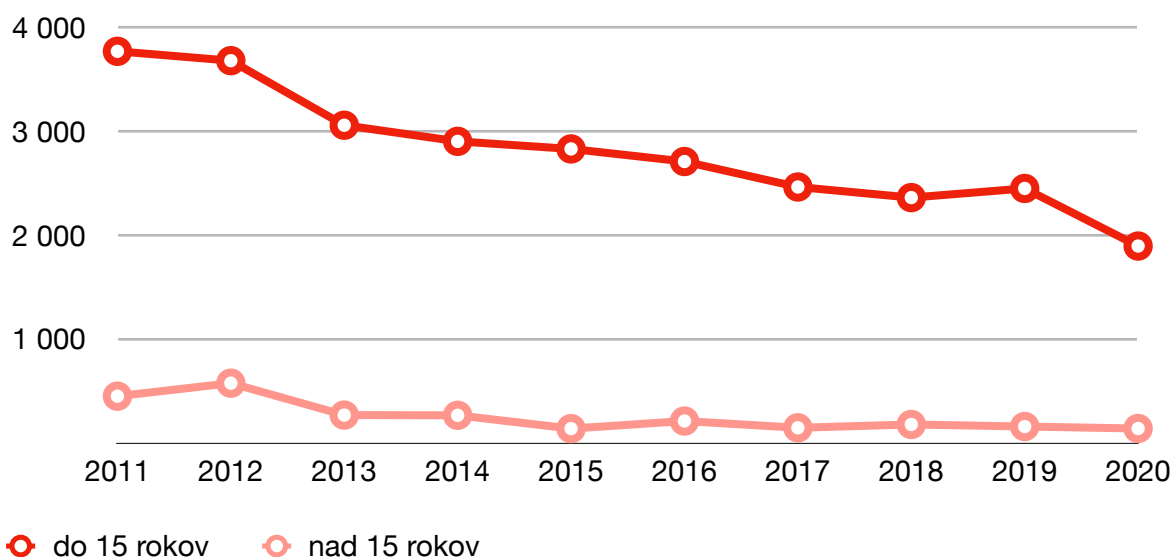

Graf 4: Zobrazenie vývoja počtu aktivít v rámci jednotlivých zložiek činnosti (pravidelnej, príležitostnej a táborovej) CVČ za posledných 10 rokov.

3.2. Prehľad záujmu o ponuku centier

Vzhľadom na potrebu uchopiť aktuálny stav centier voľného času s cieľom adresovať možnosti ďalšieho rozvoja a využitia ich potenciálu je nevyhnutné zanalyzovať stav na základe dostupných dát. Na základe tejto potreby sme sa bližšie pozreli na počty účastníkov v rámci jednotlivých druhoch činnosti centier za posledných 10 rokov s cieľom zhodnotiť doterajší vývoj.

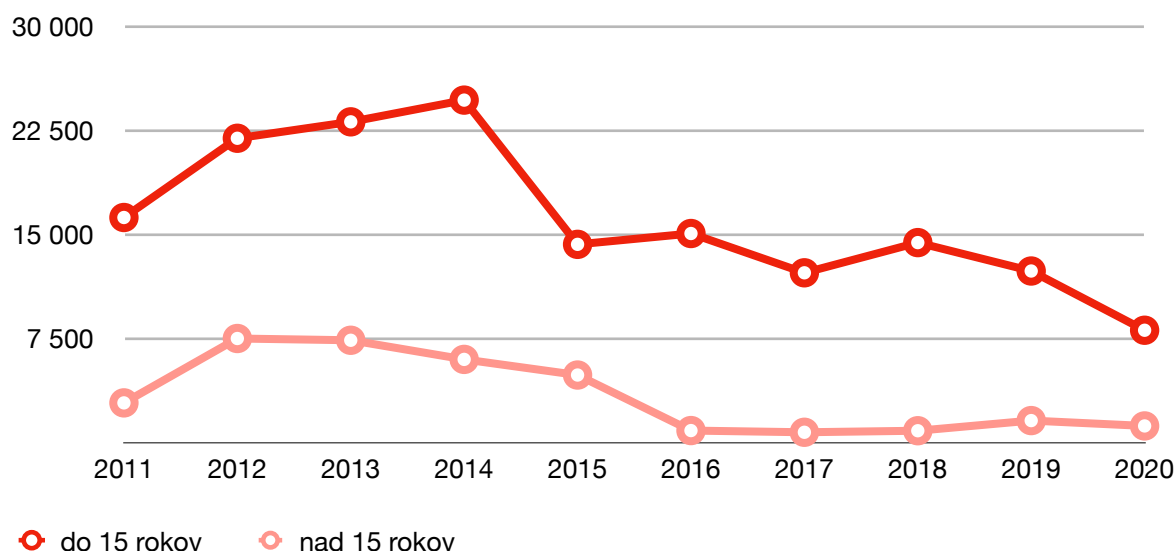
V rámci **počtu účastníkov pravidelnej činnosti CVČ došlo za posledných 10 rokov (2011 - 2020) k výraznému poklesu**. Napriek tomu, že je čiastočne potrebné brať do úvahy aj externé faktory, ktoré mohli mať vplyv na tento stav, akými sú napríklad zmeny v legislatíve, zmeny v kapacite priestorov centier, obmedzené ľudské alebo finančné kapacity, či konkurencia ponuky krúžkov súkromných a iných subjektov, v rámci skupiny detí vo veku do 15 rokov došlo k poklesu až o 49%.

Graf 5: Zobrazenie vývoja počtu účastníkov pravidelnej činnosti CVČ za posledných 10 rokov v rámci jednotlivých vekových kategórií.

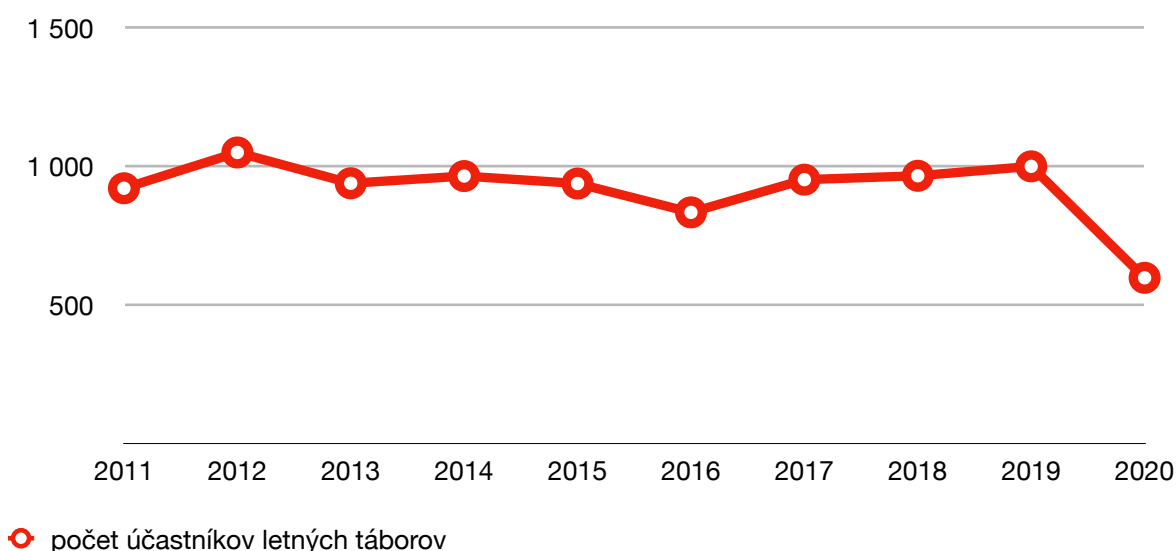
Vývoj **počtu účastníkov príležitostnej činnosti CVČ za posledných 10 rokov bol rovnako čiastočne ovplyvnený externými faktormi, približne v roku 2015 sa však relatívne stabilizoval**. Vo vekovej skupine detí do 15 rokov sa tak až do roku 2019, kedy centrá zaznamenali výraznejší pokles v počte účastníkov (čo však čiastočne bolo spôsobené aj nastupujúcou pandémiou ochorenia COVID-19), počet účastníkov príležitostnej činnosti pohyboval niekde okolo 14 000 detí ročne⁸. Pri účastníkoch príležitostnej činnosti vo veku nad 15 rokov sa od roku 2016 ročný počet v zásade nemení, čo poukazuje na skutočnosť, že centrá si v rámci cieľovej skupiny tínedžerov a mladých dospelých dokážu udržať stabilný počet oslovených účastníkov. Nedokážeme však vytvoriť ponuku, ktorá by oslovila širšiu časť detí a mladých ľudí (nových záujemcov a záujemkyň) vo vyššom veku. **Napriek tomu práve príležitostná činnosť ponúka potenciál v zmysle rozšírenia kapacít**, nakoľko je v rovine nových možností ponuky najflexibilnejšia.

⁸ Priemerná hodnota počtu účastníkov príležitostnej činnosti CVČ za roky 2015 - 2018 (vrátane).

Graf 6: Zobrazenie vývoja počtu účastníkov príležitostnej činnosti CVČ za posledných 10 rokov v rámci jednotlivých vekových kategórií.

Vývoj počtu účastníkov tretej zložky činnosti CVČ a to denných letných táborov za posledných 10 rokov závisí najmä od kapacít jednotlivých centier. Až do roku 2020, kedy boli kapacity jednotlivých turnusov ovplyvnené opatreniami spojenými s pandémiou ochorenia COVID-19, sa počet každoročných účastníkov letných táborov pohybuje okolo 1 000 detí v rámci aktivít všetkých piatich centier. O letné tábory sa záujem zo strany detí a rodičov každoročne zvyšuje až natol'ko, že súčasné kapacity častokrát nie sú dostačujúce. Ide o pochopiteľný dôsledok nárastu populácie mesta a situácie, kedy je v priebehu obdobia letných prázdnin potrebné zabezpečiť dennú starostlivosť o deti v školskom veku. Práve túto službu by tak centrá mali v budúcnosti rozšíriť a spraviť dostupnejšou, čo si však vyžaduje rozšírenie súčasných kapacít.

Graf 7: Zobrazenie vývoja počtu účastníkov letných táborov CVČ za posledných 10 rokov (pozn.: štatistiky v rámci letných táborov nie sú delené na základe veku do a nad 15 rokov).

*V kontexte demografického vývoja populácie detí a mladých ľudí (vo veku od 6 do 30 rokov) žijúcich v meste Bratislava je potrebné skonštatovať, že napriek rastúcej cieľovej skupine, počet účastníkov centier v oboch vekových skupinách dlhodobo klesá. Ide o nevyužitý potenciál, nakoľko konkurenčnou výhodou centier je najmä cenová dostupnosť pre deti z rodín, ktorých finančné prostriedky často neumožňujú využitie krúžky komerčných subjektov. **Rozvoj a zvyšovanie kapacít, ale aj propagácie činnosti centier je tak potrebné aj pre poskytnutie služby, po ktorej je v Bratislave rastúci dopyt.***

3.3. Aktuálny stav zamestnancov centier

V štruktúre jednotlivých CVČ je aktuálne zamestnaných celkovo **23 pedagogických zamestnancov**, ktorí zabezpečujú výchovno-vzdelávací proces práce s deťmi a **28 nepedagogických zamestnancov**, ktorí pokrývajú primárne administratívne, organizačné a technické zabezpečenie jednotlivých centier, tzn. celkom je v centrách aktuálne zamestnaných **51 zamestnancov na trvalý pracovný pomer**. Nakoľko v rámci organizačnej zmeny v štruktúre centier (bližšie definovanej v rámci Praktickej časti koncepcie, v bode 12.), ktorú považujeme za základ úspešnej transformácie CVČ a naplnenia priorít koncepcie, sme sa sústredili primárne na analýzu činnosti nepedagogických zamestnancov, kde pri prepočte aktuálnych kapacít THZ na plný FTE máme v rámci CVČ **zamestnaných 26,2 FTE**.

Mimo zamestnancov CVČ zamestnaných na TPP (v nejakom úväzku) centrá často využívajú zamestnanie konkrétnych osôb na dohodu, okrem špeciálnych nepedagogických činností aj na špecifickú krúžkovú činnosť. Pričom stav zamestnancov na dohodu sa mení s ohľadom na potreby, školský rok a rozpočtové možnosti daného centra.

V rámci štruktúry jednotlivých centier tak často dochádza k znásobovaniu niektorých pracovných pozícií technicko-hospodárskeho charakteru, čo ponúka priestor pre určité zefektívnenie, ktoré by poskytlo okrem efektívnejšieho využitia finančných zdrojov aj efektivitu práce a umožnilo vytvoriť nové pracovné pozície potrebné pre ďalší rozvoj.

V súčasnosti dnes v rámci štruktúry centier absentuje aj výraznejšia podpora pozície pracovníka s mládežou, ktorá by kompetenčne zodpovedala za zabezpečovanie činností a aktivít s cieľom zapájania mladých ľudí do voľnočasovej ponuky centier, mapovania ich potrieb a ich systematickej podpory.

4. Aktuálny stav potrieb mladých ľudí žijúcich v Bratislave (v rovine trávenia voľného času)

Mesto Bratislava v minulosti rozvoju v oblasti práce s deťmi a mládežou nevenovalo výraznejšiu pozornosť. Na úrovni mestskej samosprávy chýbajú strategické dokumenty, ktoré by definovali potreby a trendy života mladých ľudí žijúcich na území mesta, ale aj tých, ktorí do Bratislavy denne dochádzajú z okolitých obcí, či iných miest Slovenska za štúdiom alebo prácou. Tento nedostatočný prehľad o situácii života mladých v Bratislave sa odzrkadlil aj na ponuke centier voľného času, ktoré minimálne reflektujú aktuálne trendy, záujmy a potreby skupiny obyvateľov vo veku nad 15 rokov.

Definovať voľný čas nie je jednoduché. Existuje viacero odborných pohľadov, ktoré sa snažia nájsť jeho vhodné zarámčovanie, pravdou však ostáva, že voľný čas je spektrum rôznorodých činností, ktoré nie je možné obsiahnuť homogénnou definíciou. **Najčastejšie sa tak označuje ako „čas,**

ktorý nám ostane po skončení všetkých povinností". Môžeme sem tak zahrnúť oddych, čas strávený s rodinou alebo priateľmi, priestor pre naše záujmy alebo koníčky, možnosť doplnkového alebo neformálneho (dobrovoľného vzdelávania) a mnohé iné aktivity, ku ktorým nie sme nútení našimi biologickými potrebami (jedlo, spánok, hygiena, zdravotná starostlivosť) alebo povinnosťami (práca, škola, starostlivosť o rodinu, atď.).

Za účelom lepšieho uchopenia aktuálnych trendov a potrieb v rámci trávenia voľného času mladých ľudí v meste Bratislava **bol v roku 2019 spustený rozsiahly kvalitatívny a kvantitatívny prieskum v spolupráci s Radou mládeže Bratislavského samosprávneho kraja (RMBSK)**. Konceptná časť, ktorá bližšie definuje konkrétne oblasti rozvoja centier a využitia ich potenciálu sa tak zakladá aj na výstupoch tohto prieskumu.

Prieskum bol realizovaný v dvoch častiach. **V rámci prvej bolo realizovaných viacero hĺbkových rozhovorov s mladými ľuďmi o spôsoboch trávenia voľného času, aktuálnych trendoch a potrebách** ich vlastných, ale aj ich rovesníkov a rovesníčok. Na základe týchto rozhovorov bol následne vytvorený rozsiahly dotazník, ktorého cieľom bolo kvantifikovať základné dáta a zistenia o spôsobe trávenia voľného času mladých ľudí. K termínu spracovania dotazníka ho vyplnilo **približne 500 respondentov a respondentiek** a pomohol nám lepšie uchopiť aktuálny stav predmetnej oblasti.

V nadväznosti na výsledky kvalitatívneho a kvantitatívneho prieskumu bola koncom roka 2020 a začiatkom roka 2021 zorganizovaná **séria online workshopov vo forme „okrúhlych stolov“ s cieľom bližšie definovať funkcie moderného centra voľného času s možnosťami rozšírenia ponuky smerom k potrebám a trendom mladých ľudí**. Aj keď samotný prieskum poskytol v zásade dostatočný prehľad o aktuálnych podobách, potrebách a trendov vo vzťahu k tráveniu voľného času mladých ľudí v Bratislave, poskytol len rámcovú predstavu o fungovaní moderného centra pre mladých. Z tohto dôvodu sme sa rozhodli na základe výstupov prieskumu štruktúrovať workshop, ktorým by sme jednotlivé aspekty centra, ktoré by reflektovalo aktuálne potreby mladých. Výstupy týchto workshopov sú zhrnuté v časti 4.4, ktorá rámcuje atribúty potenciálneho voľnočasového priestoru.

Prieskum sa tak celkovo zameriaval na komplexné uchopenie trávenia voľného času mladých ľudí žijúcich v Bratislave. Od množstva hodín, ktoré majú k dispozícii, cez spôsoby ako ho aktuálne trávia až po to, čo im v Bratislave pri trávení voľného času chýba. Prieskum vo výsledku pomohol zarámcovať aj oblasti, v ktorých je pre naplnenie týchto potrieb rozvíjať a rozšíriť ponuku centier voľného času.

4.1. Demografické ukazovatele respondentskej vzorky

V rámci respondentskej vzorky boli zastúpení **mladí ľudia vo vekovom rozpätí 12 - 32 rokov, pričom priemerný vek respondenta alebo respondentky bol 17 rokov**. Respondenti mužského pohlavia predstavovali 65%, respondentky ženského 31%, pričom zvyšné 4% uviedli svoje pohlavie ako iné, prípadne si ho neželali definovať. Polovica z respondentov aktuálne navštevuje alebo dosiahla stredoškolské vzdelanie na gymnáziu, 37% na odborných školách a zvyšných 13% uviedla "iné" vzdelanie, medzi ktoré boli zaradené aj vysoké školy.

4.2. Základné rámce trávenia voľného času mladých ľudí žijúcich v Bratislave

Prieskum rovnako pomohol definovať, čo pre mladých ľudí žijúcich v Bratislave samotný pojem voľný čas znamená. Takmer 40% opýtaných považuje za voľný čas za „**priestor venovať sa svojim koníčkom a záľubám**“. Druhým najvýraznejšie zastúpeným vnímaním voľného času (27% opýtaných) je „**priestor na oddych s priateľmi alebo rodinou**“. Mladí ľudia menej realizujú aktivity zamerané na seba rozvoj, aktívny oddych, akým môže byť napríklad šport a menej brigádujú. Zo záverov prieskumu rovnako vyplýva, že **mladí ľudia majú priemerne až 5 hodín voľného času denne. Toto je čas, ktorý ostáva po odmyslení všetkých činností, ktoré považujú za povinnosť** (škola, pravidelné krúžky, či domáce práce). V tomto počte hodín nebola zohľadnená brigáda, nakoľko ide o dobrovoľnú náplň, ako tráviť voľný čas. Znepokojivý môže byť údaj, ktorý ukazuje, že brigádujúci mladí ľudia obetujú všetok svoj voľný čas práve na prácu (5 a viac hodín denne).

V rámci zhodnotenia množstva voľného času, ktoré majú mladí k dispozícii **bolo množstvo voľného času väčšinou respondentov (58%) označené ako nedostačujúce** („voľného času mám malo a chcel by som ho mať viac“). Podobne to je u mladých ľudí s plánovaním voľného času. **Viac ako 80% (presnejšie 83%) respondentov preferuje mať niektoré z voľnočasových aktivít plánované** (ide najmä o pravidelné činnosti, ako krúžky, či hobby), no **súčasne stále ponechať dostatočný priestor pre spontánne plánovanie aktivít podľa nálady**, či príležitosti. Voľný čas mladí ľudia v Bratislave teda zvyknú tráviť najmä neštruktúrované, s plánmi, ktoré sa zvyknú meniť alebo sú ovplyvnené externými faktormi. **Náplň voľnočasových aktivít je na základe výsledkov prieskumu ovplyvňovaná hlavne radami alebo programom okolia** - kamarátmi, rodinou, frajerom, či frajerkou, s ktorými sa zvyknú radiť.

4.3. Spôsoby trávenia voľného času mladých ľudí žijúcich v Bratislave

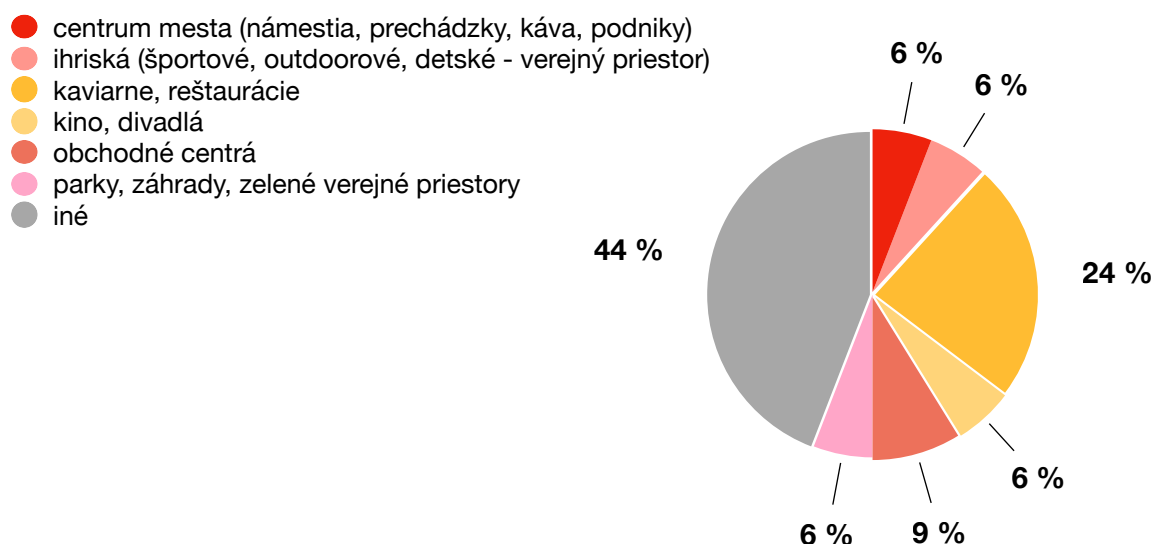
V rámci spôsobu trávenia voľného času sa prieskum snažil kvantifikovať tie najbežnejšie druhy voľnočasových aktivít, prípadne miest, ktoré mladí ľudia v rámci svojho voľného času môžu navštevovať. Opieral sa pri tom práve o výstupy kvalitatívnej časti prieskumu, ktorá pozostáva z individuálnych rozhovorov s rôznorodou skupinou asi desiatich mladých ľudí.

Väčšina (71%) z respondentov pritom trávi svoj voľný čas podľa svojich predstáv, no napriek tomu by rada skúsila aj niečo iné. Medzi aktivity, ktoré mladí ľudia vo svojom voľnom čase vykonávajú **najviac parí najmä neorganizovaný šport**, čo znamená, že športové aktivity nevykonávajú pravidelne ako súčasť športových klubov, ale individuálne prípadne s kamarátmi. **Následne mladí ľudia v Bratislave najradšej svoj voľný čas trávia s priateľmi alebo oddychom doma.** Krúžkové aktivity akéhokoľvek druhu medzi mladými už nie sú až tak populárne a zväčša sú pozostatkom z obdobia detstva, kedy k nim boli vedení alebo ovplyvnení rodičmi.

Prieskum sa snažil rovnako zmapovať mieru využitia aktuálne dostupných voľnočasových možností v Bratislave zo strany mladých ľudí, pričom identifikoval tie „najbežnejšie možnosti“ zvyčajných voľnočasových aktivít. Pri otázke, kto z uvedených subjektov ponúka **najlepšie podmienky a možnosti pre využitie voľného času**, najviac respondentov sa prihlásilo k možnosti „**svoj voľný čas netrávim ani jednou z uvedených možností**“, pričom centrá voľného času respondenti neuviedli prakticky vôbec (< 1%).

Kto podľa teba ponúka najlepšie podmienky a možnosti pre využitie voľného času ?	
cirkevné spolky	4%
kiná, divadlá, kluby	8,3%
športové kluby / športoviská	16,6%
vzdelávacie inštitúcie (knihnice, kurzy..)	4%
ZUŠ	12,5%
svoj voľný čas netrávim ani v jednom z vyššie uvedených možností	50%

Následne bola respondentom a respondentkám položená otvorená otázka, na akých miestach a v akých priestoroch trávia svoj voľný čas v bežný deň. V rámci analýzy odpovedí boli **kaviarne a reštaurácie, nákupné centrá a verejný priestor** (parky, outdoorové ihriská, centrum mesta, sídliská, atď.) identifikované ako výrazne prevyšujúce v množstve odpovedí voči iným možnostiam.

Graf 8: Zobrazenie miest, na ktorých v súčasnosti mladí ľudia žijúci v Bratislave najčastejšie trávia svoj voľný čas.

4.4. Rámcová predstava ideálneho mestského priestoru pre trávenie voľného času mladých ľudí v Bratislave

Nakoľko hlavným cieľom prieskumu bolo lepšie uchopiť aktuálne trendy v spôsobe trávenia voľného času mladých ľudí v Bratislave pre potreby rozšírenia ponuky centier voľného času, **záverečná časť prieskumu bola bližšie zameraná na funkčné aspekty „ideálneho voľnočasového priestoru pre mladých“**. Prieskumom sme sa snažili identifikovať základné princípy fungovania, lokálnu a cenovú dostupnosť, ideálnu ponuku a aktivity, či vybavenie takéhoto priestoru tak, aby zodpovedala aktuálnym potrebám a trendom v ich živote.

Výsledky prieskumu nám pomohli zistiť, že **pre mladých ľudí je pri výbere možnosti trávenia voľného času rozhodujúca kvalita ponuky a jej časová dostupnosť**. Súčasne však väčšine nevadí cestovať v rámci celej Bratislavy (uviedlo približne 70% respondentov), pokiaľ ich daná

voľnočasová možnosť zaujme svojou ponukou. **Ideálny voľnočasový priestor by mal byť dostupný, otvorený, mal by pôsobiť moderne a disponovať základným vybavením, ktoré pre mladých ľudí nie je bežne dostupné.**

Takýmto vybavením je napríklad kvalitná tlačiareň, zvuková technika, herné konzoly, prípadne projektor na premietanie. Malo by to byť **miesto, kde na mladých ľudí nie sú kladené požiadavky a oni sami si môžu definovať na aké aktivity chcú priestor využívať.** Najčastejšie sa objavovali predstavy o tom, že takýto **priestor by mal slúžiť primárne na relax, stretávanie sa s priateľmi, prípadne štúdium alebo prácu.** Práve na tieto formy trávenia voľného času by mal byť daný priestor aj prispôsobený – vybavený pohodlným sedením, pripojením na internet, prípadne študentskou kaviarňou alebo kuchynkou, v rámci ktorej by sa mladí ľudia mohli občerstviť. Mal by byť prispôsobiteľný, útulný a vytvárať pocit komunity.

Samotný obsah ponuky a aktivít priestoru ponuky **by mal byť ponechaný primárne na podnety samotných užívateľov priestoru** – mladých ľudí, ktorým by v prípade tendencie zorganizovať podujatie nejakého druhu mala byť poskytnutá pomoc s jeho zabezpečením. **Mal by fungovať skôr v poobedných, až večerných hodinách, ideálne cez víkendy.** Za priestor, ktorý by rámcovo spĺňal takéto atribúty sú mladí ľudia v rámci prieskumu priemerne ochotní zaplatiť približne 17 eur na mesiac neobmedzeného užívania v rámci dohodnutých otváracích hodín.

4.5. Kľúčové závery a výstupy prieskumu pre tvorbu Koncepcie rozvoja centier voľného času

V procese definovania záverov prieskumu sme sa s Radou mládeže Bratislavského kraja zhodli na tom, že mladí ľudia v Bratislave dnes **majú dostatočné možnosti na trávenie voľného času, vo všeobecnosti sú však viazané na organizované formy voľnočasových aktivít** (krúžky, športové kluby, či rôzne kurzy). **Mladí ľudia žijúci v Bratislave dnes však svoj voľný čas travia primárne neorganizovane,** čo má za dôsledok, že väčšinu z neho travia v kaviarňach, ktoré sú však pre väčšinu cenovo nedostupné, nákupných centrách alebo verejnom priestore (parky, námestia, sídliská). Východiskovým bodom pre rozšírenie ponuky centier voľného času tak primárne nie je hľadanie nového obsahu a činnosti, **ale rozvoj a investícia do siete dostupných a otvorených voľnočasových priestorov („hubov“) pre mladých, kde môžu bezpečne a bez zásadných požiadaviek tráviť svoj voľný čas, stretávať sa s priateľmi a relaxovať.**

Koncepčná časť

Vízia centra voľného času budúcnosti

Aká je naša vízia pre CVČ? Ako by mohlo, malo a chceme aby vyzeralo centrum voľného času budúcnosti?

Vízia rozvoja centier voľného času ponúka konkrétne možnosti využitia potenciálu, ktorým môže hlavné mesto výrazne zvýšiť podporu práce s mládežou, ako aj jej uskutočňovanie na území Bratislavy. Deti a mladí ľudia dnes predstavujú približne 30% celkovej populácie mesta (s trvalým pobytom v Bratislave), pričom je nutné predpokladať, že počet detí vo veku do 15 rokov bude najbližšie desaťročie stúpať. Rovnako tak bude stúpať počet detí a mladých ľudí, ktoré bývajú v okrajových častiach mesta alebo okolitých, prímestských obciach, no školu, či krúžky navštevujú v Bratislave. Taktiež je potrebné si uvedomiť, že trendy a potreby v živote detí a mladých ľudí sa v súčasnosti rýchlo menia a je nevyhnutné ich mapovanie, zisťovanie a následné zohľadnenie v mestských politikách a opatreniach.

Všetky tieto aspekty by mala odzrkadľovať aj voľnočasová infraštruktúra, respektíve služba spojená s trávením voľného času, ktorú mesto prostredníctvom centier voľného času mladým Bratislavčanom a Bratislavčankám ponúka. Pre plnohodnotný rozvoj a podporu budúcich generácií, ktoré raz budú tvoriť, rozvíjať a meniť toto mesto je tak nevyhnutné nad potenciálom centier uvažovať v líniiach spomenutých strategických dokumentov na medzinárodnej a národnej úrovni, ako spôsobu zmysluplného rozvoja ich osobností, prostriedku ich spoluúčasti a možnosti podpory.

Základným princípom Koncepcie rozvoja centier voľného času je **snaha zachovať, zlepšiť a rozšíriť**. Plne si uvedomujeme dlhodobé skúsenosti a výsledky v rámci činnosti a ponuky centier pre deti do 15 rokov, **v procese prípravy koncepcie sme však identifikovali nevyužitý potenciál toho, čím by centrá voľného času mohli byť v budúcnosti. Hlavným cieľom koncepcie je poskytnúť dostatočnú predstavu toho, akým spôsobom môže hlavné mesto tento potenciál v blízkej budúcnosti využiť a naplniť.**

Tento potenciál asi najviac vnímame v kontexte rozšírenia pôsobnosti centier voľného času smerom k **oblasti práce s mládežou, novým činnostiam**, postavených na potrebe adresovať kľúčové témy našej spoločnosti, **oblasti programov a tém neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa a oblasti podpory a rozvoja komunitného života** v rámci nášho mesta.

V procese tvorby koncepcie sme tieto prvky podchytili definovaním **siedmych priorít, z ktorých každá rámcuje konkrétne ciele, ktoré sú potrebné pre ich naplnenie**. Jednotlivé priority rámcuje koncepčná časť tohto dokumentu nasledovne:

Priorita č. 1: Inovatívne prístupy a rozvoj aktuálnej voľnočasovej činnosti a ponuky centier

Priorita č. 2: Rozvoj ponuky pre mladých ľudí a kapacít pre prácu s mládežou

Priorita č. 3: Dôraz na systematickú inklúziu a podporu detí a mladých ľudí zo znevýhodneného prostredia a dostupnosť centier pre všetkých

Priorita č. 4: Centrá ako miesta pre rozvoj komunitného života v meste

Priorita č. 5: Alternatívne využitie priestorov centier mimo primárnej činnosti

Priorita č. 6: Kľúčové výzvy našej spoločnosti a ich podchytenie v činnosti centier

Priorita č. 7: Podpora a aktívne otváranie tém duševného zdravia, prevencie pred závislosťami, prejavmi násilia, či extrémizmu a negatívnymi dôsledkami nočného života mladých

5. Priorita č. 1: Inovatívne prístupy a rozvoj aktuálnej voľnočasovej činnosti a ponuky centier

„Cieľom nie je zmeniť, ale zachovať, zlepšiť a rozšíriť.“

Voľný čas je pojem obsahujúci spektrum rôznych činností, ktoré nie je možné obsiahnuť homogénnou definíciou. V kontexte ponuky centier voľného času je voľný čas vnímaný najmä ako priestor, ktorým sú deťom a mládeži ponúkané aktivity na všestranný rozvoj zručností, záľub, či koníčkov. Voľnočasová ponuka centier voľného času pre deti a mladých ľudí však má potenciál byť oveľa viac. Inovatívne prístupy, metódy, nové témy a aktivity, reagujúce na aktuálne trendy a rozvoj, ktorý umožní zvýšenie aktuálnych kapacít centier pre lepšie pokrytie dopytu po tejto službe vnímame ako základy ďalšieho fungovania bratislavských centier.

Cieľ 1: Vytvoriť modernú, inovatívnu a podnetnú ponuku voľnočasových aktivít pre deti a mládež, ktorou je mesto schopné konkurovať súkromným poskytovateľom voľnočasových služieb. Napriek veľkému záujmu o množstvo aktivít ponúkaných v rámci pravidelnej aj príležitostnej činnosti centier je dnes pre CVČ náročné konkurovať súkromným poskytovateľom voľnočasových aktivít, ktorí si aj vďaka vyššej cene poplatkov za krúžky môžu dovoliť modernejšie vybavenie, či priestory. Okrem nevyhnutnosti splatiť modernizačný dlh na zariadení CVČ, je však taktiež potrebné zdôrazniť potrebu inovovať v rámci nových aktivít zameraných na aktuálne témy, či technológie, ale aj v spôsobe práce s deťmi a mládežou, ktorá by sa mala odlišovať od prístupu učiteľov v škole. Takáto práca by mala vo vzťahu k účastníkom činnosti centier podporovať vlastnú iniciatívu, kreativitu, či schopnosť spolupracovať.

Cieľ 2: Reflektovať aktuálne trendy v živote detí a mladých ľudí v rámci spektra aktivít ponúkaných v centrách. Na to, aby sa súčasná, ale aj budúca ponuka a činnosť centier stretla so záujmom cieľovej skupiny je nevyhnutné, aby reflektovala aktuálne trendy a potreby v živote detí a mladých ľudí. Centrá, prostredníctvom ktorých mesto poskytuje voľnočasové služby obyvateľom a obyvateľkám Bratislavy musia poznať potreby svojich návštevníkov. Počas roka 2022 preto chceme zaviesť pravidelný systém (minimálne dva krát ročne) mapovania potrieb a trendov, ktoré sa následne premietnu do ponuky centier voľného času tak, aby čo najviac stáli na aktuálnych záujmoch, ktoré budú identifikované.

Cieľ 3: Vytvoriť ponuku viacerých „dlhodobých“ tematických kurzov so zameraním na aktuálne témy, získavanie špecifických zručností, či nových vedomostí. V rámci analytickej časti tohto dokumentu bolo zdôraznené, že **silnou stránkou aktuálnej činnosti centier je oblasť príležitostnej činnosti.** S cieľom čo najviac využiť tento potenciál, vytvoríme počas roka 2022 spolu s centrami minimálne tri dlhodobé tematické, respektíve vzdelávacie kurzy (o dĺžke 1 – 3 mesiace) pre deti nad 15 rokov, ktoré budú postavené na báze pravidelných stretnutí, súbore krátkodobých a dlhodobých úloh a kontinuálnej práce s účastníkmi. Tieto kurzy chceme zamerať primárne na osobnostný rozvoj, podporu rozvoja vlastných nápadov alebo iniciatív, či rozvoj tém neformálneho vzdelávania – vytvoriť možnosť rásť v oblastiach, ktoré dnes nepokrýva školský

vzdelávací systém, no pre život mladých ľudí v spoločnosti sú kľúčovými zručnosťami, ktoré im môžu pomôcť uplatniť sa v rámci širokého spektra aktivít.

Ciel' 4: Vytvoriť a implementovať metodiku „základného štandardu ponuky“ vo všetkých centrách a ich pracoviskách s cieľom dosiahnuť základný rámec mestom ponúkaných voľnočasových služieb, na ktorých môžu jednotlivé pracoviská stavať a vytvárať špecifickú ponuku.

6. Priorita č. 2: Rozvoj ponuky pre mladých ľudí a kapacít pre prácu s mládežou

Kľúčovou prioritou koncepcie je rozšíriť ponuku centier smerom k iným skupinám obyvateľov a obyvateľiek mesta, predovšetkým k mladým ľuďom vo veku 15 – 30 rokov. Na rozdiel od iných slovenských miest, najmä v tých odľahlejších, ktoré na základe dostupných dát bojujú s odchodom mladých ľudí za vzdelaním, či prácou do väčších miest alebo do zahraničia, Bratislava skutočne je mestom mladých. Túto skutočnosť reflektuje množstvo programov doplnkového vzdelávania (Nexteria, LEAF Academy a podobné), možnosti dobrovoľníctva alebo stáží, či pomerne živý nezávislý kreatívny priemysel, ale aj intenzívny nočný život. Nakoľko však mesto s týmto aspektom svojej identity dlhodobo nepracovalo, dnes výrazne chýba dostupná voľnočasová infraštruktúra, ktorá by mladým ľuďom umožňovala neorganizované trávenie voľného času, stretávanie sa s priateľmi, či organizáciu vlastných aktivít či podujatí. Rozšírenie ponuky centier voľného času o zmysluplné prvky, založené na zmapovaných a aktuálnych trendoch a potrebách mladých vnímame ako jeden z kľúčových nástrojov mesta Bratislava pre realizáciu priorít v oblasti práce s mládežou, ktoré stanovuje aj legislatívny rámec spomenutý v úvode dokumentu.

Ciel' 1: Vytvorenie siete dostupných, otvorených a bezpečných priestorov (hubov) pre mládež a neorganizované trávenie voľného času mladých. V Bratislave dlhodobo chýbajú dostupné priestory, ktoré by mladým umožňovali tráviť svoj voľný čas neorganizovane. Priestory, ktoré je možné využiť na stretávanie sa, prácu, tvorbu, organizáciu podujatí, výstav alebo jednoducho relax a “chillout”. V zahraničných mestách (najmä v krajinách Západnej Európy a Škandinávie) sú takéto priestory prirodzenou súčasťou občianskej vybavenosti mesta. Bežne sú dostupné v rámci knižníc, univerzitných kampusov, rôznych kreatívnych subjektov, alebo priamo komunitných centier pre deti a mládež (ang. “youth centers”). Správne nastavenie prvkov fungovania takéhoto priestoru ako súčasť ponuky centier voľného času tak má potenciál ponúknuť kvalitnú službu siete dostupných priestorov takéhoto typu, po ktorých je zo strany mladých Bratislavčanov a Bratislavčaniek vysoký dopyt. Aktuálne má v sieti centier mesto identifikovaných niekoľko priestorov, v rámci ktorých bude takáto funkcia v priebehu roka 2022 vytvorená a ponúknutá verejnosti. Dlhodobým cieľom je rozširovať ponuku takýchto priestorov, ideálne v rámci pre mladých dostupných a výhodných lokalít.

Ciel' 2: Zvýšenie a podpora spoluúčasti mladých ľudí na tvorbe ponuky, aktivít a činností predmetných priestorov. Základným princípom pri tvorbe ponuky a programu takýchto priestorov (čo nám potvrdil aj participačný proces s kľúčovými stakeholdermi v rámci prieskumu z roku 2019) je spoluúčasť tých, ktorí priestor využívajú. Je kľúčové, aby akékoľvek aktivity organizované centrom v takýchto priestoroch vychádzali z podnetov mladých ľudí, ideálne centrum bolo len prostredníkom pre organizáciu a technické zabezpečenie činnosti, s ktorou prídu mladí ľudia. Takou môžu byť vlastné podujatia, workshopy, prednášky, či aktivity pre rovesníkov alebo širšiu verejnosť.

Ciel' 3: Rozvíjať témy neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, ktoré mladým ľuďom pomôžu nadobúdať jedinečné kapacity, schopnosti a zručnosti a to najmä v oblastiach, ktoré minimálne pokrýva štátny vzdelávací program. Oblasť, v ktorej vidíme priestor pre výraznejšiu podporu činnosti zo strany centra sú práve témy neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Vnímate, že témy obsiahnuté v rámci škôl dnes nie sú postačujúce na to, aby mladých ľudí zodpovedne pripravili na plnohodnotné zapojenie sa do spoločnosti. V rámci činnosti centier tak chceme postupne otvárať témy a rozvíjať programy, ktoré mladým ľuďom budú pomáhať takéto vedomosti, kapacity, schopnosti, či zručnosti nadobúdať podnetným a pre ich využitie relevantným spôsobom.

Ciel' 4: Podpora príležitostí pre mladých so zameraním na rozvoj ich vlastnej iniciatívy, kreativity, podnikavosti, aktívneho občianstva, či prostredníctvom stážových a odborných programov s cieľom podpory uplatnenia sa na „trhu práce“. Podpora príležitostí pre mladých ľudí pre vlastnú iniciatívu, tvorbu, spoluprácu alebo aktívne zapájanie sa do vecí verejných je základným princípom podpory budúcej generácie s cieľom jej plnohodnotného začlenenia do spoločnosti. Víziou pre centrá voľného času do budúcnosti je preto vytvárať taký priestor a ponúkať také aktivity, ktoré k podpore a rozvoju týchto prvkov života mladých ľudí prispievajú. Prostredníctvom činnosti centier budeme kladť dôraz na poskytovanie dostatočného priestoru a podpory mládežníckym iniciatívam, organizáciám, či tvorivým spoluprácam. Rovnako budeme postupne vytvárať priestor pre platené stáže, brigády a iné možnosti zbierania skúseností s dôrazom na rozvoj kľúčových zručností a kompetencií pre osobnostný a profesionálny rast, ktoré sú využiteľné pre uplatnenie na trhu práce.

Ciel' 5: Spolupráca s mládežníckymi organizáciami, neformálnymi skupinami, či iniciatívami a inými subjektami, ktoré sú organizované mladými ľuďmi. Bratislava už dnes žije množstvom aktívnych skupín mladých ľudí, ktorí sa iniciatívne organizujú s cieľom napĺňania spoločných záujmov, umeleckej tvorby, či angažovania sa v aktuálnych témach spoločnosti. Väčšina týchto iniciatív však nemá prostriedky na vytvorenia zázemia, často im chýbajú zdroje rôzneho charakteru, občas prípadné usmernenie. V rámci siete centier chceme aktívne komunikovať a ponúkať zázemie práve takýmto skupinám. Sme presvedčení, že práve aktívni mladí ľudia majú najlepší predpoklad osloviť svojich rovesníkov a zapojiť ich do zmysluplných a podnetných foriem trávenia voľného času.

Ciel' 6: Rozvoj a podpora kapacít pre práce s mládežou. Okrem vytvorenia siete dostupných priestorov pre neorganizované trávenie voľného času mladých ľudí v meste Bratislava, je kľúčovou zložkou práce s mládežou aj rozvoj potrebných kapacít pracovníkov a pracovníčok s mládežou. Sú to práve osoby s relevantnými kompetenciami a zručnosťami, ktoré môžu nadväzovať zmysluplný kontakt s mladými ľuďmi a ponúkať im možnosť spoluúčasti na tvorbe predmetných opatrení. Víziou mesta je v rámci centier vytvoriť dostatočné kapacity pracovníkov a pracovníčok s mládežou tak, aby bolo možné s mladými ľuďmi pracovať v zmysle princípov medzinárodných, európskych a národných stratégií. Uskutočňovať otvorený dialóg, zapájať ich do jednotlivých opatrení, podporovať iniciatívu a umožňovať aktívnu participáciu. Zámer postupnej tvorby pozícií pracovníkov s mládežou je bližšie definovaný v praktickej časti tohto dokumentu.

7. Priorita č. 3: Dôraz na systematickú inklúziu a podporu detí a mladých ľudí zo znevýhodneného prostredia a dostupnosť centier pre všetkých

Podpora príležitostí rozvoja potenciálu všetkých detí a mladých ľudí je potrebnou súčasťou snahy o rovnú, férovú, tolerantnú a udržateľnú spoločnosť. O to viac je potrebné cielene podporovať deti

a mladých ľudí, ktorí bojujú so znevýhodnením akéhokoľvek druhu, nedostatkom príležitostí, či diskrimináciou. Centrá voľného času už dnes ponúkajú voľnočasové aktivity, ktoré sú cenovo dostupné pre väčšinu verejnosti. Súčasne však stále vidíme **potenciál pre zlepšenie prístupu v rovine inklúzie, začleňovania a podpore detí a najmä mladých ľudí so znevýhodneného prostredia**, detí a mladých ľudí so zdravotným alebo mentálnym znevýhodnením, či detí a mladých ľudí cudzineckého pôvodu. Víziou pre centrá v tomto smere je tvorba špecifických pracovných programov, stáží a poradenstva, ktoré by umožňovalo takejto mládeži lepšie a prirodzenejšie plnohodnotné začlenenie sa do spoločnosti.

Cieľ 1: Celomestská sieť voľnočasových aktivít a ponuky činnosti pre deti a mládež. Je kľúčové, aby mesto prostredníctvom centier voľného času ponúkalo takú voľnočasovú činnosť, ktorá je dostupná pre všetkých Bratislavčanov a Bratislavčanky. Nie len finančne, ale aj lokálne. S rastúcou tendenciou mesta, rastúcou cenou nehnuteľností a efektu, ktorý spôsobuje, že pre väčšinu mladých rodín je bývanie dostupné skôr v okrajových častiach mesta, je potrebné dôsledne mapovať potrebu lokálnej občianskej vybavenosti. Víziou pre centrá voľného času do budúcnosti je tak sieť voľnočasovej infraštruktúry, ktorá umožňuje kvalitné prežitie voľného času, sebarealizáciu a rozvoj pre deti a mládež vo všetkých častiach mesta na základe potreby, dát a analýz vývoja.

Cieľ 2: Spolupráca s mestskými ubytovňami, bratislavskými nízko prahovými organizáciami a inými subjektami na území mesta Bratislavy, ktoré sa venujú práci s deťmi a mladými ľuďmi zo znevýhodneného prostredia. S cieľom poskytnúť možnosti zmysluplného a podnetného prežitia voľného času čo najširšiemu spektru mladých Bratislavčanov a Bratislavčaniek, s dôrazom na tých z menej podnetného prostredia, chceme v rámci centier aktívne vytvárať ponuku, ktorá bude v spolupráci s relevantnými aktérmi z neziskového sektora pre deti zo znevýhodneného prostredia čo najdostupnejšou. Pre naplnenie tohto cieľa chceme s relevantnými aktérmi vytvoriť systém spolupráce, v rámci ktorého bude v prípade záujmu činnosť daných subjektov napojená na ponuku centier voľného času, prípadne naopak – centrá budú na základe potrieb daných subjektov vytvárať ponuku voľnočasových aktivít na miestach, kde o ňu bude záujem.

Cieľ 3: Systém podpory a poradenstva pre mladých ľudí zo znevýhodneného prostredia. Je potrebné si uvedomiť, že množstvo príležitostí každého jednotlivca je dnes do veľkej miery ovplyvnené socioekonomickým prostredím, do ktorého sa narodil alebo v ktorom žije a ktoré naň aktívne pôsobí. Prístup ku kvalitnému vzdelaniu, či možnostiam osobnostného rozvoja je pre mnohých obmedzený, čo do veľkej miery môže ovplyvňovať možnosti v ďalšom, osobnom ale aj profesijnom živote. Aj preto chceme v rámci centier vytvoriť metodiku podpory mladých ľudí z menej podnetného prostredia, ktorou by sme vedeli poskytnúť doplnkové vzdelávanie, pokryť oblasť osobnostného rozvoja a rozvoja špecifických zručností. Súčasťou metodiky bude vytvorenie systému platených stáží, ktorý by poskytol možnosť profesionálneho rozvoja pre ďalšie možnosti uplatnenia sa v dospelom živote.

Cieľ 4: Vytvorenie priestorov v rámci siete centier voľného času, ktoré sú bezbariérové a dostupné pre deti a mladých so zdravotným znevýhodnením. Objekty a priestory, ktorými dnes disponujú centrá voľného času a ktoré využívajú na svoju činnosť je do veľkej miery potrebné obnoviť, v niektorých prípade komplexne rekonštruovať. Nie všetky z nich sú pritom prispôbivé pre potreby ľudí so zdravotným znevýhodnením. Tento aspekt je výraznou prekážkou pre deti a mládež s rôznymi formami zdravotného znevýhodnenia na tom, aby sa mohli plnohodnotne zúčastňovať pre nich prispôbenej voľnočasovej činnosti. Pre naplnenie

uvedeného cieľa mesto Bratislava (v spolupráci s centrami) potrebuje vykonať systematickú revíziu bezbariérovosti jednotlivých objektov a voľnočasovej činnosti a v spolupráci s odbornými kapacitami vypracovať návrhy riešení a súbor odporúčaní pre postupné minimalizovanie predmetných prekážok.

Cieľ 5: Dostupnosť ponuky centier voľného času pre deti a mladých ľudí cudzineckého pôvodu – s obmedzenou znalosťou slovenského jazyka. V rámci Bratislavy postupne čoraz viac rastie komunita cudzincov a cudziniiek, ktorí sa sem rozhodli prísť študovať, pracovať, či dokonca sa rozhodli založiť si v tomto meste rodinu a ostať žiť. Je potrebné, aby mesto pri poskytovaní všetkých svojich služieb myslelo aj na prípadné jazykové bariéry a snažilo sa ich maximálnej možnej miere odstrániť. Služby, ktoré mesto ponúka prostredníctvom centier voľného času by tak mali reflektovať túto skutočnosť a poskytovať relevantné informácie o ich voľnočasovej ponuke a činnosti v adekvátnom rozsahu aj v angličtine, prípadne iných, relevantných jazykoch. Za účelom naplnenia tohto cieľa budú informácie dostupné cez webový portál centier poskytované aj v angličtine a v rámci jednotlivých pracovísk sa mesto v spolupráci s centrami pokúsi minimalizovať prítomnosť jazykovej bariéry.

8. Priorita č. 4: Centrá ako miesta pre rozvoj komunitného života

Centrá voľného času majú potenciál spájať. Už dnes ponukou voľnočasovej činnosti pripájajú napríklad rodičov a starých rodičov detí, ktoré centrum pravidelne navštevujú. Mnohí z nich sa podieľajú na jeho rozvoji a zapájajú sa do príležitostných aktivít. Víziou centier ako miestom pre rozvoj komunitného života chceme maximálne využiť tento potenciál. Mnohé zo zariadení majú k dispozícii priestory, či vonkajší areál, ktoré nie sú plnohodnotne využívané celý deň alebo počas víkendov, nakoľko veľká časť činnosti centier sa realizuje primárne v poobedných hodinách. Tento aspekt ponúka priestor pre prepájanie viacerých skupín obyvateľstva od mamičiek s deťmi až po aktívnych seniorov, čo pozitívne prispeje k rozvoju komunitného života v konkrétnych lokalitách mesta.

Cieľ 1: Podpora komunitných aktivít v rámci siete centier voľného času. Exteriérové (ale aj interiérové) priestory centra by mali čiastočne slúžiť aj okolitým obyvateľom a obyvateľkám. Mali by ponúkať možnosť stretávať sa a prepájať rôzne skupiny, ktoré dané centrum navštevujú, využívajú, alebo len poznajú. Sú to ľudia, ktorí zohrávajú kľúčovú úlohu v procese oživovania centra ako miesta, kde sa ľudia môžu stretávať, spoznávať a spoločne tráviť voľný čas. Aj preto chceme pri každom centre (respektíve pracovisku) vytvoriť systém komunikácie a zapájania okolitej komunity prostredníctvom využívania priestorov a užívania polo verejného priestranstva v rámci areálov jednotlivých centier.

Cieľ 2: Využitie areálov centier voľného času na činnosti súvisiace s rozvojom komunitných aktivít a podporou tvorby komunit. Väčšina centier voľného času dnes disponuje vonkajším areálom, ktorý je v rámci možností využívaný najmä na športovú činnosť. Ako súčasť postupnej revitalizácie exteriérových priestorov v sieti centier chceme kľásť dôraz na ich čiastočné otváranie a implementáciu komunitných prvkov, akými sú zelené oázy, hracie prvky, či komunitné záhrady, ktoré môžu aktívne využívať obyvatelia a obyvateľky lokality daného centra.

Cieľ 3: Aktívne zapájanie miestnych komunit do aktivít centra zo strany centier voľného času s cieľom prepojiť okolitých obyvateľov a obyvateľky. Okrem poskytovania možnosti využívať priestory centier chceme prostredníctvom centier pravidelným spôsobom ponúkať obyvateľom daných lokalít aj aktivity komunitného charakteru. Vytvoríme systém mesačného

programu, ktorý bude pozostávať z kultúrnych alebo spoločenských podujatí organizovaných priamo účastníkmi činnosti centier (deťmi a mladými ľuďmi), príležitostných susedských stretnutí, občasných brigád s cieľom údržby a skrášľovania areálov centier, ale aj večerných podujatí, akými môžu byť koncerty, či filmové premietania.

9. Priorita č. 5: Alternatívne využitie priestorov centier mimo primárnej činnosti

Nakoľko väčšina voľnočasových činností centier prebieha počas bežného školského roka v priebehu poobedňajších hodín a pracovného týždňa, chceme identifikovať možnosti alternatívneho využitia priestorov primárne pre potreby iných skupín obyvateľov, akými môžu byť napríklad seniori, či mamičky s deťmi. Naším primárnym cieľom nie je vytvoriť systém prenájmov, skôr systém, v rámci ktorého bude využívanie priestorov inými skupinami obyvateľov okolo centra vytvárať širšiu susedskú a rôznorodú komunitu.

Cieľ 1: Vytvoriť širokú paletu možného využitia priestorov v sieti centier voľného času umelcami, tvorivými komunitami a inými kreatívnymi skupinami. V rámci siete centier voľného času chceme postupne vytvoriť spektrum rôznorodých priestorov, ktoré budú ponúkať možnosti širokého využitia. V rámci participatívneho prieskumu s mladými ľuďmi sme identifikovali dva typy priestorov, ktoré pre isté skupiny mladých ľudí v Bratislave výrazne chýbajú. Ide primárne o priestory na umenie a tvorbu, konkrétne bol identifikovaný nedostatok dostupných umeleckých ateliérov a skúšobní pre „mladé“ kapely. Naším cieľom je tak v najbližších rokoch vytvoriť širokú sieť priestorov, ktorá bude ponúkať nie len možnosti pre neorganizované trávenie voľného času, ale aj priestor pre podporu konkrétnych aktivít mladých ľudí, na základe ich vybavenia a možného využitia.

Cieľ 2: Vytvoriť systém využívania priestorov inými komunitami a skupinami obyvateľov mesta v čase, kedy nie sú využívané činnosťou a aktivitami centier. So zameraním primárne na komunity a skupiny obyvateľov v lokalite daných centier alebo pracovísk chceme rozšíriť možnosti poskytnutia priestorov centier v čase, kedy nie sú využívané na aktivity centra, pre potreby širšej verejnosti. Naším cieľom je zdôrazniť komunitný aspekt, aj preto sa v tejto rovine chceme zamerať na dostupné finančné možnosti prenájmu pre skupiny aktívnych seniorov, mamičiek s deťmi, „susedské“ stretnutia, či iné podujatia, ktoré dokážu podporovať a budovať lokálnu komunitu.

Cieľ 3: Poskytovanie služby dostupných „eventových“ priestorov pre podujatia, konferencie, koncerty, prípadne iné typy stretnutí organizovaných mladými ľuďmi. Podobne ako pri Ciele č. 2, mladých ľudí chceme aktívne podporovať aj v možnosti poskytnutia cenovo dostupných priestorov na prenájom. V súčasnosti dnes mnohé mládežnícke organizácie pravidelne organizujú rôzne podujatia, konferencie, diskusie či festivaly, pre ktorých organizáciu potrebujú fyzický priestor. Nakoľko sieť komerčných priestorov na tento účel je v rámci Bratislavy vo väčšine prípadov pre mladých ľudí cenovo nedostupná, v priebehu roka 2022 chceme v sieti centier vytvoriť aspoň jeden priestor takéhoto typu, ktorý by mal slúžiť primárne na hromadné podujatia organizované mladými ľuďmi.

Cieľ 4: Systém doplnkových komerčných prenájmov priestorov ako zdroj financovania centier voľného času. V poslednom rade chceme priestory centier otvoriť možnosti komerčného prenájmu pre firmy, spoločnosti a iné komerčné subjekty mimo časov, v ktorých budú priestory využívané na hlavnú činnosť centra alebo alternatívne spôsoby využitia spomenuté vyššie. Za

týmto účelom bude vytvorený online registračný formulár, v rámci ktorého si bude môcť verejnosť rezervovať priestory určené na tento účel.

10. Priorita č. 6: Kľúčové výzvy našej spoločnosti a ich podchytenie v činnosti centier

Klimatická kríza a environmentálna výchova, rovnosť a tolerancia, podpora a rozvoj demokracie a aktívneho občianstva a mnohé iné – to všetko sú témy, ktoré dnes výrazne hýbu našou spoločnosťou. Na popredí rôznych hnutí, či skupín (najmä v oblasti klimatickej krízy) dnes stoja hlavne mladí ľudia. V zmysle toho, že práve súčasná generácia mladých ľudí, bude do veľkej miery tou generáciou, ktorá bude v budúcnosti riešiť dôsledky týchto výziev považujeme za zodpovedné tieto témy aktívne rozvíjať a ponúkať priestor na ich otváranie a adresovanie aj v rámci činnosti a ponuky centier voľného času.

Cieľ 1: Udržateľnosť ako nosná téma v činnosti centier voľného času. Kľúčovou výzvou, ktorej budú všetky generácie mladých ľudí v budúcnosti čeliť je klimatická kríza. Centrá voľného času majú ako výchovno-vzdelávacie inštitúcie jedinečnú možnosť prispievať k potrebnej osвете, vzdelávaniu a zvyšovaniu povedomia v oblasti hrozby zmeny klímy. **Vhodnými aktivitami môžu deťom a mladým ľuďom pomáhať uchopiť výzvu, ktorá bude do veľkej miery ovplyvňovať svet, ktorého budú v budúcnosti súčasťou, pomôcť im pripraviť sa a poskytnúť možné riešenia.** Klimatická kríza bude postupne zásadne meniť spôsob fungovania našej spoločnosti a jej riešenie si vyžaduje nevyhnutnú zmenu aj v tom, akým spôsobom fungujeme ako jednotlivci, či komunity.

Okrem implementácie **pravidelných prednášok, či workshopov na túto tému do činnosti centier** chceme v rámci siete centier voľného času **vytvoriť koncept urbánneho ekocentra**, ktoré by otváralo praktické témy spojené s adaptáciou na zmenu klímy v mestskom prostredí. Mimo osvetových aktivít nie len pre deti a mládež, ale aj širšiu verejnosť by poskytovalo praktické vzdelávacie aktivity v oblastiach starostlivosti o zeleň a biodiverzitu v meste, odpadového hospodárstva, tvorby komunitných záhrad, či urbánneho (mestského) farmárčenia.

Cieľ 2: Systematická podpora občianskej angažovanosti mladých ľudí a zvyšovania spoluúčasti a participácie mladých. V zmysle vyššie uvedených cieľov predchádzajúcich priorít, chceme aby centrá v rámci fungovania priestorov pre mladých podporovali otváranie aktuálnych spoločenských tém, či zapájanie mladých ľudí do verejnej diskusie. Takáto podpora by mala byť schopná poskytnúť priestor pre organizáciu debát, či iných podujatí na pôde centier, prípravu a plánovanie prípadných verejných zhromaždení, či dokonca poskytnúť technické zabezpečenie prípadným podujatiam vo verejnom priestore za podmienky dodržiavania demokratických hodnôt, nenásilného prejavu svojho názoru a slušnosti.

11. Priorita č. 7: Podpora a aktívne otváranie tém duševného zdravia, prevencie pred závislosťami, prejavmi násillia, či extrémizmu a negatívnymi dôsledkami nočného života mladých

Súčasťou života adolescentov a mladých ľudí žijúcich v Bratislave však môžu byť aj určité negatívne aspekty, ktoré je potrebné adresovať a pracovať s nimi. K mestskému prostrediu prirodzene patrí nočný život, párty a diskotéky, ten je však potrebné manažovať, aby nedošlo k jeho negatívnym dôsledkom, akými môžu byť závislosť na návykových látkach, agresivita, či násillie. Za rovnako dôležité považujeme podnikať kroky smerom k výraznému obmedzeniu extrémistických

a nenávislivých tendencií u mladých ľudí. Tu centrá vnímame ako možnosť ponuky vhodnej alternatívy pre trávenie voľného času, priestor pre poradenstvo a podporu. Spolu so Sekciou sociálnych vecí Magistrátu hl. mesta SR Bratislavy a neziskovými organizáciami chceme hľadať spôsoby, ako môžu centrá prispieť k zníženiu rizík vzniku týchto prejavov.

Ciel' 1: Vytvorenie Stratégie terénnej práce s napojením na činnosť centier voľného času.

V úzkej spolupráci s mestským terénnym tímom vytvoríme stratégiu, ktorá bude adresovať problematiku nočného života mladých ľudí s cieľom poskytnúť vhodné a bezpečnejšie alternatívy trávenia voľného času v rámci siete priestorov centier voľného času.

Ciel' 2: Spustenie cyklu prednášok, workshopov a osvetových aktivít zameraných na otváranie tém duševného zdravia, sexuálneho násillia, prevencie pred závislosťami a extrémizmom. Ako súčasť základnej ponuky centra budeme hľadať vhodné formáty na aktívne, bezpečné a vhodné otváranie vyššie uvedených tém s mladými ľuďmi s cieľom otvorenej diskusie, spoločného hľadania riešení a predchádzania negatívnych dôsledkov.

Ciel' 3: Spolupráca s neziskovým sektorom na vytvorení poradenského systému v rámci siete centier voľného času. Podobne ako v iných oblastiach, aj pri práci s mládežou je potrebné zdôrazniť množstvo zručností, schopností a vedomostí obsiahnutých v rámci neziskového sektora. V kľúčových oblastiach, ktorých rozvoj si pre konštruktívny dopad a pomoc mladým vyžaduje potrebnú odbornosť, chceme spolupracovať s neziskovými organizáciami a hľadať možné prieniky v napĺňaní spoločných cieľov. V rámci oblasti duševného zdravia chceme v rámci prvej fázy takejto spolupráce vytvoriť metodiku centier voľného času v oblasti duševného zdravia. Súčasťou druhej fázy by mala byť spolupráca postavená na tvorbe poradenských miest v sieti centier voľného času tak, aby sa možnosť priamej pomoci a osobného kontaktu s odborníkom alebo odborníčkou stala čo najdostupnejšou.

Praktická časť

Základnou otázkou, ktorú sme si kládli v priebehu celého procesu analýz dostupných dát a súčasného stavu centier, výstupov z konzultácií a príprave rámcov tohto dokumentu, bola otázka realizácie predstavenej vízie a jej pretavenie do reality. Praktická časť koncepcie preto rámcuje konkrétne oblasti, v ktorých je rozvoj centier po finančnej ale aj kapacitnej stránke nevyhnutný pre naplnenie zámerov, priorít a cieľov stanovených v tomto dokumente. Jednotlivé oblasti sú pomerne úzko špecifikované s cieľom čo najlepšie definovať predmetné opatrenia, ktoré je potrebné v rámci naplnenia koncepcie realizovať. Celá časť je štruktúrovaná tak, aby sa jednotlivé opatrenia dali čo najlepšie uchopiť pre potreby potrebného financovania, postupnej realizácie, ale aj priebežného vyhodnocovania ich plnenia.

12. Organizačné zmeny v štruktúre centier voľného času

Základným aspektom praktickej časti s cieľom postupného naplnenia zámerov stanovených koncepciou je organizačná zmena v súčasnej štruktúre centier voľného času. Organizačná zmena štruktúry v riadení centier voľného času je na základe predmetných zistení kľúčovým krokom pre predpoklad úspešnej transformácie a naplnenia priority Programového vyhlásenia primátora hl. mesta SR Bratislavy a Koncepcie rozvoja centier voľného času. Bez predmetných organizačných zmien by si transformácia vyžadovala násobne vyššie finančné náklady, časové ale aj ľudské kapacity.

Základným aspektom zmeny organizačnej štruktúry je **zlúčenie piatich, dnes samostatných centier, do podoby jednej organizácie, čím by došlo k vytvoreniu jedného, „centrálneho“ centra voľného času** (zabezpečujúce chod organizácie, finančnú stránku, rozpočet, personálnu agendu, projektové, metodické a koncepčné riadenie) s viacerými pracoviskami (na ktorých by bola primárne vykonávaná všetka krúžková činnosť, činnosť iného voľnočasového charakteru a činnosť vo vzťahu k práci s mládežou). Zariadenia, ktoré by touto zmenou stratili status centier voľného času sa k dňu platnosti organizačnej zmeny stanú elokovanými pracoviskami v štruktúre „centrálneho“ centra, ktoré sa v zmysle zlúčenia subjektov stane nástupníckou organizáciou. Hlavným dôvodom na túto centralizáciu je zefektívnenie riadenia a konkrétnych pracovných činností v rámci fungovania centra s cieľom vytvorenia potrebných kapacít na rozšírenie ponuky a zdrojov potrebných pre prácu s mládežou, či predpokladu pre naplnenie priorít stanovených v koncepcijnej časti tohto dokumentu.

S cieľom prehľadnejšie uchopiť silné, slabé stránky a prípadné príležitosti alebo riziká vyššie definovaných zmien spracovateľský tím **vypracoval SWOT analýzu**, ktorej kľúčové závery sú zhrnuté v tabuľke uvedenej nižšie.

Silné stránky	Slabé stránky
zefektívnenie niektorých riadiacich procesov - manažment centier, financie, implementácia koncepcie pre rozvoj centra, atď., všetko “pod jednou strechou”,	nedostatok kvalifikovaných ľudí so záujemom o prácu v centrách (aj v rámci novej štruktúry) - nedostatočne platové ohodnotenie, požadované výberové kritériá (zákonom stanovené požiadavky), nedostatok motivácie, priveľké nároky, neatraktívnosť pracovnej náplne a podobne,

• príležitosť vytvoriť priestor pre nové nepedagogické pozície pre pokrytie rozvoja a inovácií centra, či kvalifikovaných ľudí na vytvorenie kapacít určených na prácu s mládežou, • flexibilita reagovať na interné aj externé potreby centra, mesta, klientov – detí a mladých ľudí prostredníctvom implementácie zmien v ponuke, obsahu, prístupe, počte a vybavení centier, atď., ktoré budú mapovať a reflektovať aktuálne trendy, • užšia spolupráca s magistrátom - jasnejšia komunikácia s mestom, definovanie spoločných priorít, spoločná tvorba koncepcie, stratégie v rámci jednotlivých oblastí rozvoja centra, • možnosť rýchlejšieho rastu, rozširovania ponuky a reakcie na potrebu v jednotlivých mestských častiach, s ohľadom na rast mesta,	• nedostatočný prehľad o niektorých činnostiach centier voľného času - primárne v rovine zabezpečenia niektorých technicko-hospodárskych činností (upratovanie, údržba, vrátnica, atď.)
Príležitosti	Riziká
• zásadné rozšírenie obsahu, ponuky a činností centier o nové oblasti pôsobenia, • neustále, konštantné zlepšovanie procesov fungovania centra, ponuky, aktívne vyhodnocovanie záujmu o poskytnuté (procesy spätnej väzby), mapovanie potrieb a aktuálnych trendov v oblasti trávenia voľného času, • analýza (resp. seba-hodnotenie) zo strany vedúcich zamestnancov a zamestnancov, ako aj kvality jednotlivých procesov, vyhodnotenie priestoru pre možné zlepšenie, • možnosť prilákať nových ľudí so záujmom o pôsobenie v rámci činností centier voľného času, s iným myslením, motiváciou, či sviežejším pohľadom, • možnosť efektívnejšie využiť externé zdroje financovania centra (fundraising, crowdfunding, nadácie, granty, prípadné výzvy štát. dotácií),	• obavy zo strany súčasných riaditeľiek a iných zamestnancov zo straty zamestnania - obava zo straty pozície, kompetencií, prípadne platu (pri všetkých zamestnancoch, ktorým bude v rámci predmetnej zmeny zmenená pracovná pozícia počítame budeme postupovať podľa platnej legislatívy), • obavy verejnosti - strata miesta pre dieťa v rámci pravidelnej činnosti centra (krúžky, pravidelná voľno-časová činnosť), nedostatok kapacít pre pokrytie záujmu o služby pre vekovú skupinu aktuálnych účastníkov činnosti, • financie (prípadné, zásadné navyšovanie rozpočtu) – náklady a nevyhnutné investície (neplánované výdavky) spojené s transformáciou a skvalitňovaním služieb a to hlavne v prvom roku fungovania centier v rámci novej štruktúry (rok 2022),

• vyššia flexibilita a odolnosť organizácie – schopnosť reagovať na interné a externé potreby, rušiť a zriaďovať elokované pracoviská na základe demografických dát v jedn. častiach mesta Bratislava, • priestor pre celobratislavskú pôsobnosť - odpovedať na potreby mesta prostredníctvom lokálnych pracovísk (resp. „hubov“, pobočiek),	• rady škôl, resp. centier voľného času a ich členovia (rodičia detí, nepedagogickí zamestnanci), ktorí by zmenou riadiaceho modelu stratili na činnosť centra dosah, ktorý im je ponúkaný v súčasnosti,
---	---

Ciel' 1: Zriadenie jedného centra voľného času s viacerými elokovanými pracoviskami, ktoré vznikne zlúčením súčasných piatich zariadení. Základným dôvodom zlúčenia súčasných zariadení do jednej organizácie je vytvorenie subjektu, ktorý dokáže efektívnejšie implementovať a realizovať priority rozvoja definované koncepciou, špecificky oblasť práce s mládežou, rozvoj a podpora komunitného života a rozvoj aktuálnych tém v rámci činnosti centier.

Ciel' 2: Transparentné výberové konanie na pozíciu riaditeľa alebo riaditeľky „centrálneho“ centra voľného času. V priebehu zimy 2022 bude vyhlásené transparentné výborové konanie na pozíciu riaditeľa alebo riaditeľky centra voľného času. Okrem kvalifikačných kritérií definovaných zákonom bude musieť uchádzač alebo uchádzačka predložiť a predstaviť svoj plán naplňovania Koncepcie rozvoja centier voľného času v medziach dĺžky funkčného obdobia⁹.

Ciel' 3: Vytvorenie nových pracovných pozícií zameraných na rozvoj a pokrytie nových činností centier voľného času. Rozšírenie aktuálnej ponuky centra voľného času o nové činnosti si nevyhnutne vyžaduje nové pracovné pozície, ktoré budú schopné pracovať na implementácii priorít definovaných koncepciou. V priebehu roka 2022 počítame s vytvorením viacerých nových pracovných pozícií v rámci štruktúry THZ (zamestnanci s náplňou práce technicko-hospodárskeho charakteru), ktoré budú pokrývať projektový manažment rozvojových činností, hľadanie externých zdrojov financovania centier, rozvoj práce s mládežou a digitalizáciu systémov a služieb centra.

14. Kapacity pre prácu s deťmi a mládežou

Nevyhnutnou súčasťou rozvoja nových činností centra, medzi ktoré radíme primárne činnosti zamerané na mladých obyvateľov a obyvateľky Bratislavy, patrí aj rozvoj kapacít určených na prácu s mládežou. Dnes v rámci štruktúry centier (aj z dôvodu nedostatočného znenia legislatívy, konkrétne Vyhlášky č. 306/2009 Z.z. o školskom klube detí, školskom stredisku záujmovej činnosti, centre voľného času, školskom hospodárstve a stredisku odbornej praxe, ktorá usmerňuje činnosť CVČ, pričom explicitne neuvádza pracovníka s mládežou ako pracovnú pozíciu v rámci štruktúry centier voľného času) takmer úplne absentuje pozícia pracovníka s mládežou. Táto pozícia je pritom kľúčovou zložkou pre vytvorenie udržateľného a zodpovedného systému práce s mladými ľuďmi. Práve prostredníctvom kapacít pracovníka s mládežou je možné mladých ľudí začleňovať, podporovať, mapovať ich potreby a podnecovať ich spoluúčasť na hľadaní možných riešení. Pracovník alebo pracovníčka s mládežou je osoba, ktorá často vytvára prvý

⁹ Dĺžka funkčného obdobia riaditeľa alebo riaditeľky centra voľného času je 5 rokov, pričom na základe zásad školskej samosprávy je riaditeľ volený Radou školy.

kontakt, v prípade potreby je aktívne prítomná v teréne a umožňuje zapojenie mladých ľudí do činnosti centra prirodzeným a podnetným spôsobom.

Ciel' 1: Vytvorenie pozície koordinátora alebo koordinátorky práce s mládežou na úrovni magistrátu hlavného mesta. Cieľom pozície je mapovať, plánovať a koordinovať prácu s mládežou na území hlavného mesta. Vieme, že v rámci oblasti práce s mládežou na území mesta pôsobí viacero neziskových organizácií, či výrazných aktérov, ktorí už v rámci svojich možností pracujú s mladými, snažia sa mapovať ich potreby a poskytovať im podnetné možnosti trávenia voľného času, či podporujú rozvoj príležitostí. Pozícia koordinátora alebo koordinátorky bude mimo iného formovať, metodicky usmerňovať prácu s mládežou v rámci centier voľného času, systematicky mapovať a vyhodnocovať potreby a trendy v živote mladých ľudí a sieťovať neziskové organizácie s cieľom podpory a vzájomného zdieľania skúseností.

Ciel' 2: Postupné vytvorenie siete pozícií pracovníkov s mládežou na každom pracovisku centra, ktoré disponuje otvoreným priestorom („hubom“) pre mladých. V rámci roku 2022 má mesto v pláne vytvoriť najmenej tri priestory, ktorých využitie bude určené primárne pre potreby neorganizovaného trávenia voľného času mladých ľudí. Okrem vhodného vybavenia priestoru mesto počíta aj s pozíciou pracovníka s mládežou, ako istého koordinátora aktivít priestoru. V rámci výkonu práce bude daná osoba systematicky interagovať s mladými ľuďmi, poskytovať základnú organizačnú podporu a v prípade záujmu asistovať pri vytváraní obsahu a aktivít spolu s mladými ľuďmi, ktorí budú priestor využívať.

Ciel' 3: Vypracovanie metodiky (interného metodického dokumentu) pre prácu s mládežou v rámci siete centier voľného času. Spôsob práce s mládežou v rámci siete centier voľného času je potrebné bližšie rozpracovať vo viacerých rovinách. Z tohto dôvodu spolu s centrami, zástupcami neziskového sektora a odbornými garantmi mesto do konca júla 2022 vypracuje metodiku práce s mládežou v rámci siete centier voľného času.

15. Rozvoj projektových kapacít centier

V rámci aktuálnej štruktúry centier dnes výrazne chýbajú projektové kapacity, ktoré by identifikovali, plánovali a realizovali príležitosti ďalšieho rozvoja CVČ. Väčšinu projektov (mimo väčších investičných zámerov spojených s rekonštrukciou objektov školských zariadení) dnes realizujú samotné centrá, kde napriek snahe, často chýba potrebná odbornosť. Pre výraznejší rozvoj centier, ktorý je prirodzene spojený s rozširovaním spektra činností, ponuky a cieľových skupín je nevyhnutné vytvoriť projektové kapacity, ktoré budú rozvojové priority definované touto koncepciou schopné implementovať.

Ciel' 1: Vytvorenie pozície na tvorbu a prípravu projektových žiadostí s cieľom využiť zdroje externého financovania, akými sú granty, či dotácie. Centrá voľného času sú oprávneným žiadateľom vo väčšine grantových výziev, dotovaných či už súkromnými zdrojmi alebo financovaných z verejných peňazí. S ohľadom na nedostatočné projektové kapacity však táto možnosť nie je využívaná v miere, ktorá by spôsobila zvýšenie externých finančných zdrojov využiteľných na rozvoj centier. Z tohto dôvodu bude v rámci roka 2022 vytvorená pracovná pozícia (1 FTE) určená na hľadanie, prípravu a písanie projektov pre grantové žiadosti a dotácie.

Ciel' 2: Vytvorenie pozície na implementáciu, manažment a realizáciu projektových zámerov spojených najmä s investíciami do priestorov alebo vybavenia centier. Súčasťou rozšírenia ponuky centier voľného času o nové činnosti, či zamerania musí byť aj postupné splatenie

modernizačného dlhu na priestoroch a vybavení centier. V rámci možností, s väčšími rekonštrukciami alebo opravami pomáha Sekcia správy nehnuteľností magistrátu, no pri menších projektoch je potrebné zriadiť samostatnú pozíciu na úrovni centier voľného času, ktorá by zodpovedala na ich manažovanie a realizáciu.

Cieľ 3: Zavedenie interného systému prehľadu projektových zámerov centier voľného času s cieľom poskytnúť prehľad potrieb centier a jednotlivých pracovísk. Cieľom vytvorenia a zavedenia systému prehľadu projektových zámerov je transparentne adresovať potreby centier a premietnuť ich do projektových zámerov, ktoré bude následne podľa množstva dostupných financií, kapacít, prípadne iných aspektov možné prioritizovať a postupne realizovať. Takýto systém by mal lepšie a transparentne uchopiť investície do objektov, zariadenia a vybavenia CVČ a následne lepšie a efektívnejšie plánovať ich financovanie a realizáciu. Takýto systém bude do fungovania centier implementovaný najneskôr začiatkom roka 2022, pričom bude prioritizovať nevyhnutné rekonštrukcie a opravy.

16. Rozšírenie priestorových kapacít centier voľného času

Voči centráм voľného času má hlavné mesto dlhodobý modernizačný dlh, najmä v podobe často zanedbaného majetku. Mnohé z centier dlhodobo trpia nedostatočnou kapacitou priestorov, čo má často dopad na ich možnosti pokrytia dopytu o ponúkané voľnočasové služby zo strany verejnosti. Rovnako, pre naplnenie cieľov rozšírenia ponuky pre mladých ľudí je potrebné v rámci siete centier vytvoriť nové, dostupné, otvorené a atraktívne priestory, ktoré budú vyhovovať potrebám mladých ľudí, súčasne však nebudú využívať aktuálne dostupné priestorové kapacity, čo by mohlo výrazne ovplyvniť už tak nedostatočnú kapacitu centier pri ponuke pre deti do 15 rokov.

Cieľ 1: Plán obnovy a rekonštrukcie v súčasnosti dostupných priestorov určených na činnosť centier voľného času. Prvým krokom pre rozšírenie kapacít CVČ je maximalizovanie možného využitia objektov ktoré majú centrá v súčasnosti k dispozícii. Mnohé z nich je potrebné rekonštruovať, alebo obnoviť tak, aby boli v plnej miere užívania schopné, čo by dopomohlo zvýšiť aktuálne dostupné kapacity. Takýmto spôsobom je na rok 2020 plánovaná rekonštrukcia druhej budovy na Štefánikovej, kde by mal sídliť nový co-workingový priestor pre mladých a druhá budova na Hliníkovej, ktorej rekonštrukciou sa výrazne rozšíri aktuálna kapacita centra.

Cieľ 2: Vytvorenie tzv. "Priestorovej banky pre CVČ". V rámci tohto nástroja bude magistrát systematicky hľadať možnosti rozšírenia priestorových kapacít pre činnosť centier voľného času v rámci revízie využitia možností objektov vo vlastníctve hlavného mesta, prípadne v spolupráci s inými inštitúciami alebo subjektami, ktoré sú vlastníkami objektov využiteľných na tento účel.

17. Digitalizácia služieb

Súčasťou poskytovania akejkoľvek služby pre verejnosť by mala byť jej efektívna digitalizácia, ktorá verejnosti, v tomto prípade rodičom bratislavských detí a mladým ľuďom umožní pohodlne a jednoducho komunikovať s centrami voľného času a mať prehľad o aktuálnej ponuke. Z tohto dôvodu sa chceme v rámci roka 2022, ako súčasť opatrení v rámci vyššie uvedených organizačných zmien s cieľom zefektívniť niektoré procesy, zamerať na digitalizáciu konkrétnych aspektov fungovania CVČ. A to nie len smerom k verejnosti, ale aj smerom k interných pracovných procesov centier.

Ciel' 1: Vytvorenie jednej „centrálnej“ webovej stránky centier voľného času a ich pracovísk, ktorá by prehľadne približovala ich činnosť, vybavenie, aktuálnu ponuku a prezentovala výstupy ich práce. Nakoľko v rámci vyššie uvedených organizačných zmien dôjde k zlúčeniu centier do jednej organizácie, chceme vytvoriť spoločnú webovú platformu, kde deti, mladí ľudia a rodičia nájdu všetky potrebné informácie. Stránka by však stále zdôrazňovala činnosť, aktivity a jedinečnú identitu jednotlivých pracovísk, v rámci ktorých sa do veľkej miery bude odohrávať voľnočasová činnosť. V týchto aspektoch zlúčenia sme sa inšpirovali príkladmi z Brna, či Prahy, kde centrá voľného času fungujú v obdobnej štruktúre.

Ciel' 2: Vytvorenie systému online výberu, prihlasovania a platby krúžkov, táborov a iných činností a aktivít centier pre deti a mládež. Proces prihlasovania sa na krúžkové aktivity (ale aj iné aktivity centier) dnes nie je plne digitalizovaný. Vo väčšine centier je stále potrebné odniesť prihlášku fyzicky, rovnako proces platby môže byť zdĺhavý a neprehľadný. Z tohto dôvodu v rámci centralizovanej štruktúry centier chceme vytvoriť užívateľsky priateľský systém pre online výber krúžku, následné prihlásenie a následne pohodlné zaplatenie krúžku, ktorý poskytne rodičom čo najkomfortnejšie využívanie voľnočasových služieb ponúkaných mestom.

Ciel' 3: Vytvorenie interného digitálneho nástroja pre zamestnancov centra určeného na evidenciu účastníkov činností centra a evidenciu platieb. Podobne ako pri procese prihlasovania na krúžky, proces evidencie účastníkov činnosti centier voľného času nie je plne digitalizovaný. S cieľom sprehľadniť a uľahčiť „sledovanie dochádzky“ deti na krúžky a pri mladých ľuďoch sledovanie využívania priestorov vytvoríme interný systém, do ktorého budú môcť pedagógovia po prihlásení cez pridelené údaje rýchlo a jednoducho dopĺňať potrebné údaje. Postupne predmetný systém napojíme na čipové karty, ktorými budú môcť účastníci činnosti centra ohlásiť príchod a odchod do priestorov centra.

Ciel' 4: Vytvorenie online rezervačného systému priestorov centier voľného času pre širšiu verejnosť. V neposlednom rade digitalizujeme možnosť rezerváciu priestorov centier pre potreby okolitej komunity, prípadne širšej verejnosti. Systém bude priestory ponúkať v časoch, kedy nebudú využívané činnosťou centra, pričom ich využitie bude podmienené vopred definovanými podmienkami.

18. Zlepšenie vizuálnej identity, komunikácie a propagácie aktivít centier

Primárnym cieľom Koncepcie rozvoja centier voľného času je adresovať potenciál rozvoja nových kapacít, činností a aktivít centier voľného času smerom k širšiemu spektru tém a cieľových skupín. Cieľom vytvorenia jednotnej vizuálnej identity, komunikačnej a prezentačnej stratégie centra je zvýšiť povedomie o voľnočasových službách pre deti a mládež, ktoré mesto Bratislava ponúka a aktívne rozvíja.

Ciel' 1: Vytvorenie jednotnej vizuálnej identity centier voľného času s dôrazom na špecifickosť identity jednotlivých pracovísk vo vzťahu k lokalite pracoviska a miestnej komunite.

Ciel' 2: Vytvorenie systému propagácie ponuky, činnosti a priestorov centier voľného času v spolupráci s hlavným mestom SR Bratislava prostredníctvom mestu dostupných komunikačných kanálov.

Záver

Pri príprave, spracovaní a tvorbe dokumentu Konceptie rozvoja centier voľného času spracovateľský tím vychádzal z presvedčenia, že centrá voľného času poskytujú ideálny rámec pre rozvoj širšieho spektra voľnočasových služieb a prierezových tém života obyvateľov a obyvateľiek mesta Bratislava.

Celkový proces tvorby bol ovplyvnený postavením hlavného mesta ako zriaďovateľa výchovno-vzdelávacích zariadení, ktorých činnosť výrazne upravuje školská legislatíva a ministerstvo školstva. Tento element zásadne ovplyvňoval definovanie realistických cieľov a hľadanie možných postupov a riešení pre naplnenie cieľa rozvoja a transformácie centier voľného času na moderné centrá poskytujúce nie len kvalitné voľnočasové služby pre deti a mladých ľudí, ale aj miesta pre rozvoj komunitného života a ďalší rozvoj budúcich generácií v oblastiach podpory, neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa.

Predkladaná Konceptia rozvoja centier voľného času tak predstavuje rámec možných opatrení a jej cieľom je usmerňovať ďalší rozvoj, ktorým sa budú adresovať už konkrétne priority, ciele alebo všeobecnejšie aspekty definované touto koncepciou. Pevne veríme, že koncepcia bude slúžiť ako východiskový bod pre ďalšie strategické a metodické dokumenty, ktoré budú bližšie usmerňovať činnosť centier v nových oblastiach činnosti a pôsobenia s cieľom zodpovedne, podnetne a adresne rozvíjať, formovať a podporovať deti a mladých ľudí žijúcich v Bratislave.

Špecifikácia organizačnej zmeny v štruktúre centier voľného času

Základným predpokladom pre naplnenie cieľov koncepcie, ku ktorému pri procese tvorby dokumentu koncepcie vo svojich záveroch prišiel spracovateľský tím, je potreba organizačnej zmeny v štruktúre centier voľného času. Základným princípom tejto organizačnej zmeny je zlúčenie dnes, piatich samostatných centier voľného času a ich elokovaných pracovísk, do podoby jedného centra voľného času, ktoré sa stane nástupníckou organizáciou. Zariadenia, ktoré predmetnou organizačnou zmenou súčasnej štruktúry stratia status centra voľného času budú naďalej fungovať s rovnakým rozpočtom, rovnakými kapacitami a na rovnakej adrese (v rámci rovnakých priestorov) tak ako doteraz v rámci statusu elokovaných pracovísk Centra voľného času, Gessayova 6, Bratislava, ktoré sa stane k 01.01.2022 nástupníckou organizáciou.

Súčasná štruktúra centier voľného času a ich elokovaných pracovísk, ktorá k 01.01.2022 zanikne zlúčením do nástupníckej organizácie:

Bratislava I

Centrum voľného času, Štefánikova 35 a jeho súčasti:

- Elokované pracovisko, Štefánikova 39
- Elokované pracovisko, Šulekova 35
- Elokované pracovisko, Vazovova 16
- Elokované pracovisko, Špitálska 49
- Elokované pracovisko, Karadžičova 51
- Elokované pracovisko, Búdková 21

Bratislava II

Centrum voľného času, Kulíškova 6 a jeho súčasti:

- Elokované pracovisko, Borodáčova 2

Bratislava III

Centrum voľného času, Hlinícka 3 a jeho súčasti:

- Elokované pracovisko, Hlinícka 1
- Elokované pracovisko, Šuňavcova 13
- Elokované pracovisko, Za kasárňou 2
- Elokované pracovisko, Pionierska 16
- Elokované pracovisko, Plickova 16
- Elokované pracovisko, Osadná 5
- Elokované pracovisko, Barónka 17
- Elokované pracovisko, Gelnická 34

Bratislava IV

Centrum voľného času, Pekníkova 2 a jeho súčasti:

Elokované pracovisko, Batkova 2

Bratislava V

Centrum voľného času, Gessayova 6 a jeho súčasti:

Elokované pracovisko, Vývojová 228

Na základe vyššie uvedeného, k 01.01.2022 dôjde k vzniku novej štruktúry centier voľného času zlúčením, kde sa nástupníckou organizáciou vyššie uvedených centier voľného času a ich elokovaných pracovísk stane Centrum voľného času, Gessayova 6, Bratislava v nasledovnej štruktúre:

Centrum voľného času, Gessayova 6 a jeho súčasti:

Elokované pracovisko, Vývojová 228

Elokované pracovisko, Štefánikova 35

Elokované pracovisko, Štefánikova 39

Elokované pracovisko, Šulekova 35

Elokované pracovisko, Vazovova 16

Elokované pracovisko, Špitálska 49

Elokované pracovisko, Karadžičova 51

Elokované pracovisko, Búdková 21

Elokované pracovisko, Kulíškova 6

Elokované pracovisko, Borodáčova 2

Elokované pracovisko, Hlinícka 3

Elokované pracovisko, Hlinícka 1

Elokované pracovisko, Šuňavcova 13

Elokované pracovisko, Za kasárňou 2

Elokované pracovisko, Pionierska 16

Elokované pracovisko, Plickova 16

Elokované pracovisko, Osadná 5

Elokované pracovisko, Barónka 17

Elokované pracovisko, Gelnická 34

Elokované pracovisko, Batkova 2

Predmetné zmeny nebudú mať zásadný dopad na rozpočet hlavného mesta SR Bratislavy na rok 2022, ktorý bude tvorený na základe schválených rozpočtov jednotlivých centier na rok 2021, ktorý v súčte predstavuje sumu v celkovej výške 1 362 442 eur.

Na základe schválenia vyššie uvedenej zmeny v štruktúre centier voľného času Mestským zastupiteľstvom hlavného mesta SR Bratislavy, hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava požiada Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR o vyradenie centier voľného času

v súčasnej štruktúre zo siete škôl a školských zariadení SR a následné zaradenie v novej štruktúre do siete škôl a školských zariadení SR, ktorá vstúpi do platnosti 01.01.2022. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR má zo zákona na vyjadrenie k žiadosti 60 dní.

V nadväznosti na vyjadrenie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR bude poslancom a poslankyniam Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy predložená na schválenie nová, respektíve aktualizovaná, zriaďovacia listina Centa voľného času, Gessayova 6, Bratislava, ktorá vstúpi do platnosti k 01.01.2022, v nasledovnej štruktúre:

Centrum voľného času, Gessayova 6 a jeho súčasti:

Elokované pracovisko, Vývojová 228
Elokované pracovisko, Štefánikova 35
Elokované pracovisko, Štefánikova 39
Elokované pracovisko, Šulekova 35
Elokované pracovisko, Vazovova 16
Elokované pracovisko, Špitálska 49
Elokované pracovisko, Karadžičova 51
Elokované pracovisko, Búdková 21
Elokované pracovisko, Kulíškova 6
Elokované pracovisko, Borodáčova 2
Elokované pracovisko, Hlinícka 3
Elokované pracovisko, Hlinícka 1
Elokované pracovisko, Šuňavcova 13
Elokované pracovisko, Za kasárňou 2
Elokované pracovisko, Pionierska 16
Elokované pracovisko, Plickova 16
Elokované pracovisko, Osadná 5
Elokované pracovisko, Barónka 17
Elokované pracovisko, Gelnická 34
Elokované pracovisko, Batkova 2